

ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

**ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Υπό
Ζουρνατζίδου Χρυσούλα

Επιβλέπων καθηγητής:
Δούμπος Μιχάλης-Αναπληρωτής Καθηγητής

Χανιά, 2014

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Δούμπο Μιχάλη για το χρόνο και την υπομονή που έδειξε κατά τη διάρκεια εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας καθώς επίσης και την οικογένεια μου για την υποστήριξή τους σε όλη τη διάρκεια των σπουδών μου.

Περιεχόμενα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
----------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

7

1.1: ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	7
--	---

1.2: ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	8
---------------------------------	---

1.2.1 Ιστορική πορεία παγκόσμιου τουρισμού	9
--	---

1.2.2 Στατιστικά στοιχεία τουρισμού στην Ευρώπη	15
---	----

1.3 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ	18
--------------------------------	----

1.3.1 Γενικά	18
--------------------	----

1.3.2 Η συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία	19
---	----

1.3.3 Η συμβολή του τουρισμού στην απασχόληση	20
---	----

1.3.3 Στατιστικά στοιχεία για τον ελληνικό τουρισμό	21
---	----

1.4 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	31
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

32

2.1 ΓΕΝΙΚΑ	32
------------------	----

2.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	32
---	----

2.3 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	34
---	----

2.4 ΒΑΣΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ	38
---	----

2.4.1 Σύνολο ενεργητικού	38
--------------------------------	----

2.4.2 Σύνολο υποχρεώσεων	40
--------------------------------	----

2.4.3 Κύκλος εργασιών	41
-----------------------------	----

2.4.4 Καθαρά κέρδη προ φόρων	43
------------------------------------	----

2.5 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ	46
---	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

55

3.1 ΓΕΝΙΚΑ	55
------------------	----

3.2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	55
--	----

3.3 ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑ ΜΕΘΟΔΟΣ PROMETHEE	57
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ	61
4.1 ΓΕΝΙΚΑ	61
4.2 ΕΠΙΛΟΓΗ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	61
4.3 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	62
4.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	72
4.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΔΩΜΑΤΙΩΝ	74
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	 77
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	80
ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ	81

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο τουρισμός έχει εξελιχθεί παγκοσμίως σε μία από τις σημαντικότερες βιομηχανίες αποτελώντας σημαντικό παράγοντα ανάπτυξης και πηγής απασχόλησης. Είναι ένα φαινόμενο το οποίο κατέγραψε αξιοσημείωτη μεγέθυνση κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών και έχει καταλυτικές επιπτώσεις σε πολιτιστικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο καθώς συμβάλλει σημαντικά στην άνοδο του επιπέδου διαβίωσης των τουριστικά ανεπτυγμένων περιοχών και συνακόλουθα στην ευημερία των πολιτών. Στη ραγδαία ανάπτυξη του παγκόσμιου τουρισμού συνέβαλλε η εντυπωσιακή τεχνολογική εξέλιξη κυρίως στα μέσα μαζικής μεταφοράς, ο αμειβόμενος ελεύθερος χρόνος των εργαζομένων και η απλούστευση των διατυπώσεων εισόδου-εξόδου στις χώρες υποδοχής και φιλοξενίας των τουριστών. Υποστηρίζεται δε ότι ο επιχειρηματικός όγκος του τουρισμού ξεπερνά σε παγκόσμια κλίμακα τις εξαγωγές πετρελαίου, αυτοκινήτων και τροφίμων ενώ για πολλές χώρες αποτελεί την κύρια πηγή εισοδήματος.

Ο ελληνικός τουρισμός είναι ένας από τους ελάχιστους τομείς της εθνικής οικονομίας ο οποίος είναι ανταγωνιστικός σε παγκόσμιο επίπεδο. Για την ελληνική οικονομία, ο τουρισμός αποτελεί κεντρικό πυλώνα ανάπτυξης με σημαντική συνεισφορά στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, στην απασχόληση και στις επενδύσεις. Από τη στιγμή που η Ελλάδα αποτελεί κορυφαίο προορισμό παγκοσμίως, ευνόητο είναι ο ξενοδοχειακός τομέας να αποτελεί τον κύριο μοχλό της τουριστικής ανάπτυξης.

Από τα παραπάνω λοιπόν είναι εμφανής η καθοριστική σημασία του τουρισμού και κατ'επέκταση του ξενοδοχειακού τομέα στην οικονομική πραγματικότητα που παρά την οικονομική κρίση εξακολουθεί να σημειώνει σημαντικές επιδόσεις. Σύμφωνα με πρόσφατα στοιχεία του ξενοδοχειακού επιμελητηρίου Ελλάδος, λειτουργούν συνολικά 9.677 ξενοδοχειακές μονάδες εκ των οποίων το μεγαλύτερο ποσοστό συγκεντρώνεται στις κατηγορίες 3 και 2 αστέρων.

Στην παρούσα διπλωματική εργασία, η οποία ως στόχο έχει την μελέτη της επίδοσης ελληνικών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, ασχοληθήκαμε με την πορεία του παγκόσμιου και κυρίως του ελληνικού τουρισμού βασιζόμενη στην χρηματοοικονομική ανάλυση ξενοδοχειακών εταιρειών στην Ελλάδα την περίοδο 2008-2010. Η επιλογή των

ξενοδοχειακών επιχειρήσεων πραγματοποιήθηκε από το Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων, το πλήθος των οποίων ανέρχεται σε 32 , οι περισσότερες εκ των οποίων συγκαταλέγονται στους μεγαλύτερους και επώνυμους ξενοδοχειακούς ομίλους της χώρας μας.

Ο στόχος της διπλωματικής εργασίας επιτυγχάνεται με την εφαρμογή της πολυκριτήριας μεθόδου PROMETHEE II χρησιμοποιώντας δεδομένα τα οποία έχουν αντληθεί από τις δύο βασικές δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις και εξάγοντας αποτελέσματα από την επεξεργασία κριτηρίων που στην συγκεκριμένη έρευνα πρόκειται για 12 χρηματοοικονομικούς δείκτες. Συνολικά η εργασία απαρτίζεται από 5 κεφάλαια :

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για την πορεία του παγκόσμιου τουρισμού τόσο σε θεωρητικό όσο και πρακτικό επίπεδο ενώ το μεγαλύτερος μέρος του κεφαλαίου εστιάζει στην συμβολή του ελληνικού τουρισμού στην εθνική οικονομία συνοδευόμενη με στατιστικά στοιχεία που παρουσιάζουν τις εξελίξεις του κλάδου τα τελευταία χρόνια και το ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο πραγματοποιείται η ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων των εταιριών, με βάση τα στοιχεία που προέκυψαν από τους ισολογισμούς και τους λογαριασμούς αποτελεσμάτων χρήσεως αυτών. Επίσης, παρουσιάζονται αναλυτικά οι χρηματοοικονομικοί δείκτες που υπολογίστηκαν για κάθε εταιρία και μια χρηματοοικονομική ανάλυση των επιδόσεων των υπό μελέτη εταιριών για την τριετία 2008-2010.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην πολυκριτήρια ανάλυση αποφάσεων και παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο της πολυκριτήριας μεθόδου PROMETHEE II, η οποία εφαρμόστηκε στην παρούσα έρευνα.

Στο τέταρτο κεφάλαιο ακολουθεί η παρουσίαση και ανάλυση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την εφαρμογή της μεθόδου για το δείγμα των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων που συμπεριλάβαμε στην έρευνα.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται συνοπτικά τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ολοκλήρωση της διπλωματικής εργασίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο κλάδος του τουρισμού τα τελευταία χρόνια έχει εξελιχθεί παγκοσμίως σε μία από τις πιο ισχυρές βιομηχανίες. Τα σύγχρονα κράτη προσφέρουν εναλλακτικές λύσεις για αναψυχή αναβαθμίζοντας τις υπάρχουσες υποδομές τους ενώ ταυτόχρονα δίνουν έμφαση στην ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών τους. Παρότι η ιδέα του ταξιδιού ως μέσο αναψυχής και αναζωογόνησης ήταν γνωστή από την αρχαιότητα, μόλις στον 20ό αιώνα απέκτησε μαζικό χαρακτήρα και ανάλογη λογική. Στον περασμένο αιώνα εξαιτίας του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης, σημειώθηκε έκρηξη των τουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών μετατρέποντας τον τουρισμό από είδος πολυτελείας σε κοινωνικό αγαθό για όλους. Επομένως το ταξίδι δεν αποτελεί μία πρόσφατη δραστηριότητα του βιομηχανικού πολιτισμού μας. Στη σύγχρονη όμως εποχή φαίνεται ότι έχει αποκτήσει μία νέα. Το «ταξίδι» ενσωματώνεται σε μια ευρύτερη δραστηριότητα ,τον τουρισμό ο οποίος αρχίζει να οριοθετείται εννοιολογικά από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα στις χώρες τη Δυτικής Ευρώπης.

Ο τουρισμός είναι ένα κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο της σύγχρονης βιομηχανικής εποχής. Σύμφωνα με τον ορισμό του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού των Ηνωμένων Εθνών (United Nations World Tourism Organization,UNWTO), ο τουρισμός είναι το σύνολο των δραστηριοτήτων των ατόμων που ταξιδεύουν για λόγους επιχειρηματικούς, αναψυχής κ.λπ. και διαμένουν σε μέρη εκτός του οικείου περιβάλλοντός τους.

Ο τουρισμός υπήρχε από την εποχή των αρχαίων Ελλήνων. Αρχικά ήταν προνόμιο των αριστοκρατικών τάξεων, αλλά έπαψε να είναι αποκλειστικό προνόμιό τους όταν έκανε την εμφάνισή του ο μαζικός τουρισμός.

Σήμερα ο τουρισμός αποτελεί ένα αυτοδύναμο φαινόμενο, συνώνυμο της κατανάλωσης και του ελεύθερου χρόνου. Παρουσίασε μια ταχύτατη ανάπτυξη, μία χωρική εξάπλωση και μία κοινωνική αποδοχή σε παγκόσμιο επίπεδο , ώστε από πολυτέλεια για λίγους ,να

θεωρείται επιτακτική ανάγκη για όλους και αναπόσπαστο τμήμα της σύγχρονης καθημερινότητας. Η ενηλικίωση του τουριστικού φαινομένου συμπίπτει με τη μαζικοποίηση και τη μεγέθυνσή του, η δε οικονομική και κοινωνική σημασία του μεγάλη, έστω κι αν συχνά αμφισβητείται εξαιτίας της ετερογένειας και της συνθετότητάς του.

Από το 1950 ο τουρισμός αντιπροσωπεύει έναν από τους τομείς της παγκόσμιας οικονομίας που παρουσιάζει την ταχύτερη ανάπτυξη. Σύμφωνα με τις προβλέψεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, το 2010 οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις ήταν 40,2 φορές μεγαλύτερες από εκείνες του 1950, ενώ οι συναλλαγματικές εισπράξεις 700 φορές υψηλότερες.

Ο τουρισμός ο οποίος αντιπροσωπεύει το 10-12 % του Ακαθάριστου Παγκόσμιου Προϊόντος, αποτελεί ίσως το πιο σημαντικό οικονομικό τομέα ,με πολυεπίπεδες επιπτώσεις στην κοινωνία ,στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον. Η σύγχρονη διάσταση του τουρισμού και η ενσωμάτωσή του στο κοινωνικό-οικονομικό σύστημα μιας πληθώρας χωρών αποτελεί φυσικό επακόλουθο της εξελικτικής του πορείας.

1.2 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

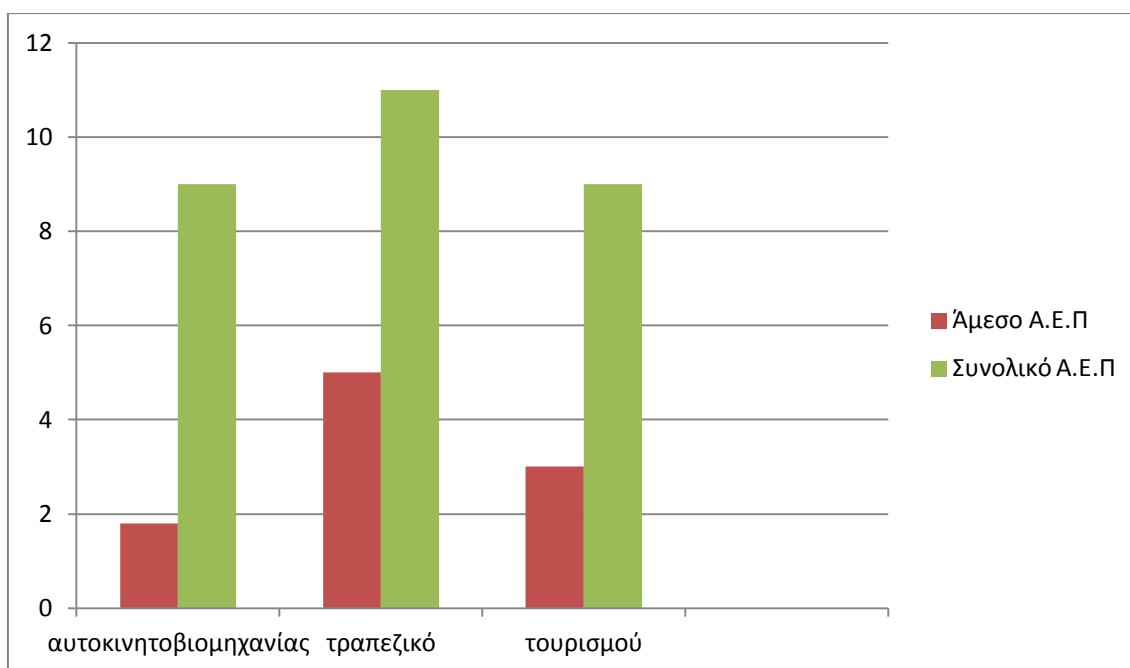
Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους, ενώ για πολλές χώρες αποτελεί την κύρια πηγή εισοδήματος με αποτέλεσμα να έχει αξιόλογες πολλαπλασιαστικές επιδράσεις στους άλλους τομείς της οικονομίας συμβάλλοντας στην συνολική οικονομική ανάπτυξη των χωρών.

Στη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών σημείωσε αξιοσημείωτη μεγέθυνση, συνδεδεμένος άμεσα με την κοινωνικοοικονομική αναπτυξιακή διαδικασία, καθώς συμβάλλει δυναμικά στην άνοδο του επιπέδου διαβίωσης των τουριστικά ανεπτυγμένων περιοχών και συνεπώς στην ευημερία των πολιτών.

Ο επιχειρηματικός όγκος του τουρισμού σε παγκόσμια κλίμακα ξεπερνά ενδεχομένως αυτόν των εξαγωγών πετρελαίου, ειδών διατροφής και αυτοκινήτων ενώ παράλληλα παραμένει η βασική πηγή εισοδήματος για πολλές χώρες. τουρισμός ως οικονομικός τομέας συνδέεται άμεσα με πολλούς άλλους τομείς της οικονομίας και της παραγωγής.

Κατά συνέπεια, τα οφέλη που η αύξησή του επιφέρει είναι πολυποίκιλα και στον τομέα της απασχόλησης.

Σύμφωνα με το World Travel & Tourism Council παρουσιάζεται στο παρακάτω διάγραμμα το εγχώριο ακαθάριστο προϊόν (ανά τομέα) το 2011. Παρατηρώντας το διάγραμμα μπορούμε εύκολα να συμπεράνουμε ότι ο τουρισμός αποτελεί μία από τις πιο ισχυρές παγκόσμιες βιομηχανίες καθώς αντιστοιχεί στο 9% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ). Ξεπερνά επίσης το αντίστοιχο ΑΕΠ της αυτοκινητοβιομηχανίας το οποίο αντιστοιχεί στο 8,5% ενώ βρίσκεται λίγο χαμηλότερα από το αντίστοιχο ΑΕΠ των τραπεζών που αντιστοιχεί στο 11 %.

Σχήμα 1.1: Εγχώριο Ακαθάριστο Προϊόν ανά τομέα(%)

(Πηγή: World Travel & Tourism Council)

1.2.1. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

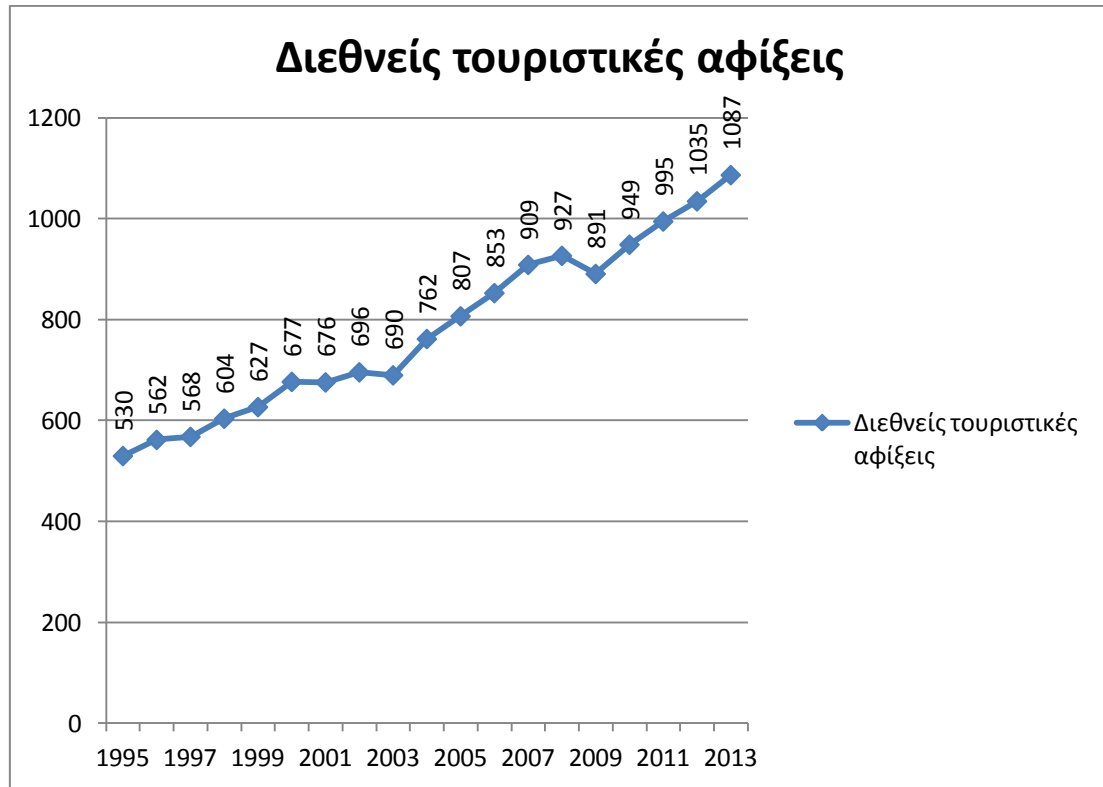
Η σημαντική αύξηση της τουριστικής δραστηριότητας σηματοδοτεί σαφώς τον τουρισμό ως ένα από τα πιο αξιόλογα οικονομικά και κοινωνικά φαινόμενα του περασμένου αιώνα. Σύμφωνα με το World Tourism Organization Network, από το 1952

ως το 2005 ο αριθμός των διεθνών τουριστικών αφίξεων αυξήθηκε με ρυθμό 6,5% κατά έτος, με αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός των ταξιδιωτών να εκτιναχθεί από τα 25 στα 806 εκατομμύρια.

Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, η ανάπτυξη ήταν ιδιαίτερα ισχυρή στην Ασία, τον Ειρηνικό (13% κατά μέσο όρο ετησίως) και στη Μέση Ανατολή (10%), ενώ στην Αμερική (5%) και την Ευρώπη (6%) η αύξηση ήταν ελαφρώς χαμηλότερη του παγκόσμιου μέσου όρου. Το μερίδιο της Ευρώπης στο παγκόσμιο τουριστικό προϊόν μειώθηκε περισσότερο από 10% σε σχέση με το 1950, ενώ η Αμερική έχασε 13 ποσοστιαίες μονάδες. Αν η Αμερική έχει πληγεί περισσότερο τα τελευταία χρόνια, το γεγονός είναι ότι ο μέσος ετήσιος ρυθμός ανάπτυξης για την περίοδο 1950-2000 ήταν 5,8%, επίσης κάτω από το παγκόσμιο μέσο όρο (6,8%). Η Ευρώπη και η Αμερική ήταν οι κύριες τουριστικές περιοχές υποδοχής μεταξύ 1950 και 2000. Και οι δύο περιοχές το 1950 κατείχαν μερίδιο αγοράς 95%, ενώ το 2000 μόλις 76%. (Historical perspective of world tourism, UNWTO).

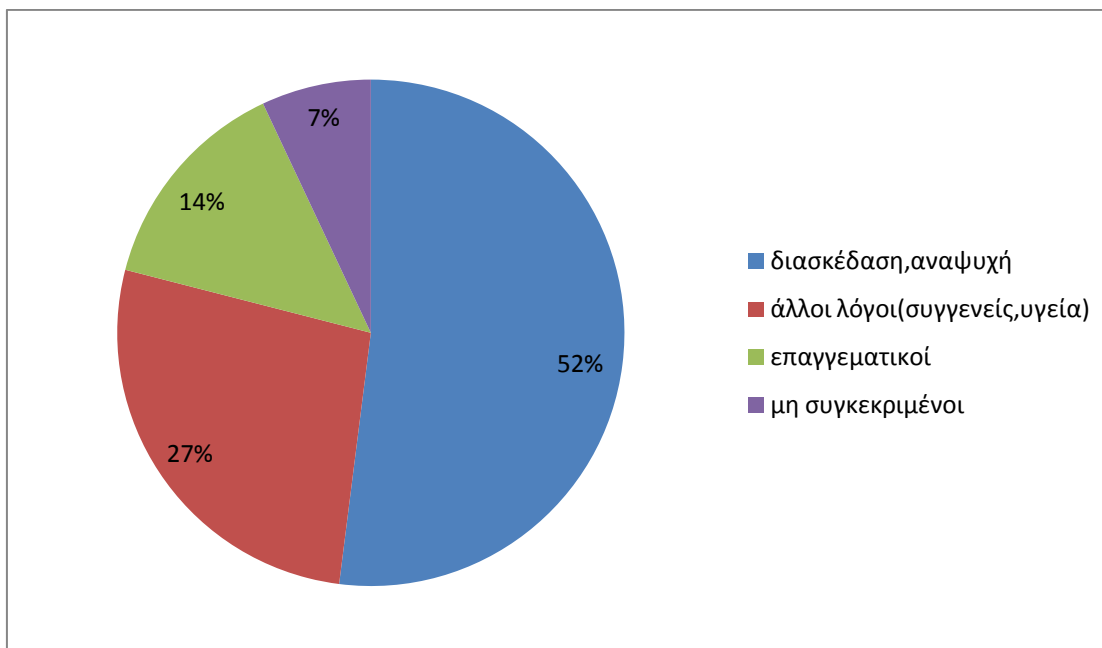
Στη μελέτη World Tourism Barometer (2014) του UNWTO παρουσιάζονται διάφορα ενδιαφέροντα ενημερωμένα στοιχεία για την πορεία του παγκόσμιου τουρισμού. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη μελέτη οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις αυξήθηκαν 5% το 2013 σημειώνοντας ρεκόρ 1.087.000.000 αφίξεις σε όλο τον κόσμο. Παρότι η παγκόσμια οικονομία κινείται σε χαμηλούς ρυθμούς, η παγκόσμια τουριστική κίνηση ξεπέρασε κάθε προσδοκία καθώς εκτιμήθηκε ότι 52.000.000 διεθνείς τουρίστες ταξίδεψαν διεθνώς κατά τη διάρκεια του 2013. Πιο συγκεκριμένα οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις στην Ευρώπη το 2013 ανήλθαν σε 563.000.000, δηλαδή 29.000.000 περισσότερες αφίξεις σε σχέση με το 2012. Συγκεκριμένα για την περίοδο 2005-2012 η Ευρώπη σημείωνε σταθερή αύξηση κάθε χρόνο της τάξεως του 2,5% . Στις περιοχές της Ασίας και του Ειρηνικού καταγράφηκε η ταχύτερη σχετική ανάπτυξη της τάξεως του 6% σε διεθνείς αφίξεις (14.000.000 περισσότερες αφίξεις σε σχέση με το 2012). Αύξηση σημειώθηκε και στην Αφρική (5%) φθάνοντας τις 56.000.000 διεθνείς αφίξεις καθώς επίσης και στην Αμερική της οποίας οι διεθνείς αφίξεις αυξήθηκαν κατά 3% φθάνοντας τα 168.000.000. Αντίθετα η Μέση Ανατολή δε κατάφερε να σημειώσει ανάπτυξη παρά το γεγονός ότι διαθέτει προορισμούς οι οποίοι έχουν αρχίσει να σημειώνουν μια μέτρια ανάκαμψη.

Στο σχήμα 1.2 που ακολουθεί παρουσιάζεται η πορεία των διεθνών τουριστικών αφίξεων κατά την περίοδο 1995-2013.

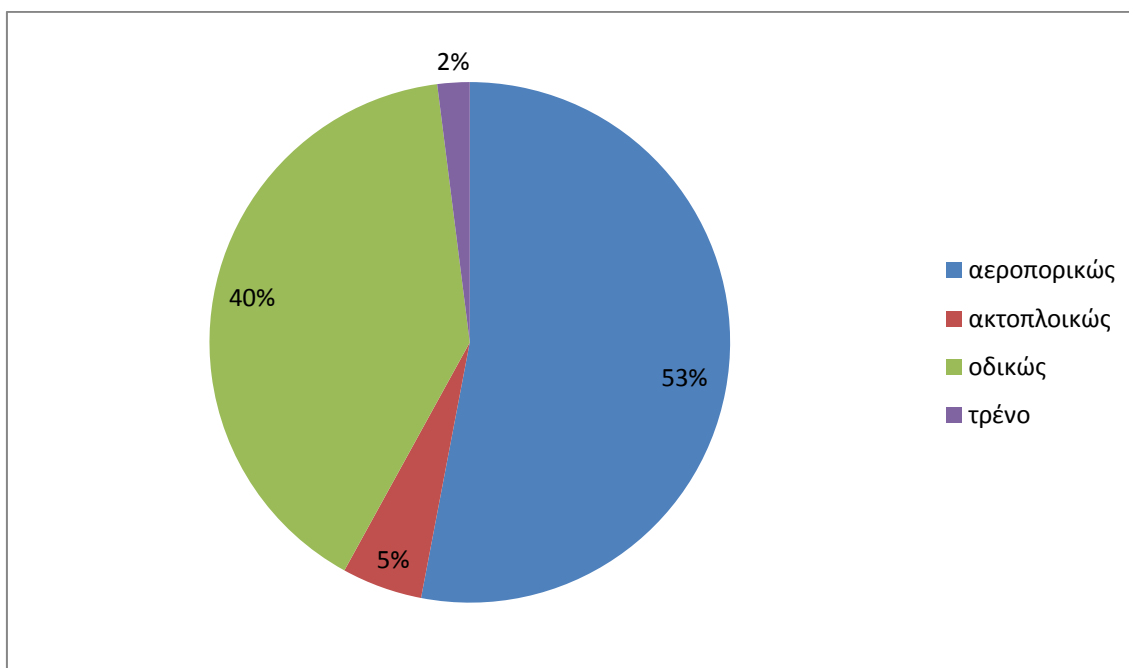
Σχήμα 1.2: Διεθνείς τουριστικές αφίξεις 1995-2013(σε εκατ. , Πηγή: UNWTO)

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα του UNWTO διαπιστώθηκε ότι το 2013 το 52% του εισερχόμενου τουρισμού (505.000.000 αφίξεις) αφορούσε ταξίδια αναψυχής και διασκέδασης, το 27 % αφορούσε ταξίδια για άλλους λόγους (πχ επίσκεψη σε συγγενείς, λόγοι υγείας) ενώ το 14% αφορούσε επαγγελματικά ταξίδια. Τέλος υπάρχει ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 7 % για το οποίο δεν καταγράφηκαν συγκεκριμένοι λόγοι ταξιδιού.

Σχήμα 1.3: Λόγοι πραγματοποίησης ταξιδιού (Πηγή: UNWTO, 2014)

Όσον αφορά την επιλογή του μέσου μεταφοράς για την πραγματοποίηση του ταξιδιού, περισσότεροι από του μισούς ταξιδιώτες (53%) έφτασαν στον προορισμό τους επιλέγοντας ως μέσο μεταφοράς το αεροπλάνο, ενώ το 40% ταξίδεψε οδικώς, το 5% ταξίδεψε ακτοπλοϊκώς και μόλις το 2% επέλεξε το τρένο για την πραγματοποίηση του ταξιδιού.

Σχήμα 1.4: Επιλογή ταξιδιωτικού μέσου (Πηγή: UNWTO, 2014)

Ο Πίνακας 1.1 παρουσιάζει τις 10 χώρες με τις μεγαλύτερες αφίξεις τα έτη 2012 και 2013. Όπως φαίνεται υπάρχουν μικρές διαφορές μεταξύ των δύο ετών. Η Γαλλία παραμένει σταθερά στην 1^η θέση τα στοιχεία της οποίας για το 2013 ερευνούνται ακόμα. Η Ισπανία ξανακερδίζει την 3^η θέση σημειώνοντας 60.7 εκατ. αφίξεις το 2013, αφήνοντας πίσω την Κίνα με 55.7 εκατ. αφίξεις. Αξιοσημείωτη είναι η είσοδος της Ταϊλάνδης στην κατάταξη καθώς σημείωσε αύξηση της τάξεως 16.2% (26.5 εκατ. αφίξεις)

Πίνακας 1.1: Διεθνείς τουριστικές αφίξεις ανά χώρα (σε εκατ., Πηγή: UNWTO, 2014)

Χώρες	2012	2013	% Μεταβολή	
			13/12	12/11
1. Γαλλία	83	...	1.8	...
2. Η.Π.Α	66.7	69.8	6.3	4.7
3. Ισπανία	57.5	60.7	2.3	5.6
4. Κίνα	57.7	55.7	0.3	-3.5
5. Ιταλία	46.4	47.7	0.5	2.9
6. Τουρκία	35.7	37.8	3.0	5.9
7. Γερμανία	30.4	31.5	7.3	3.7
8. Αγγλία	29.3	31.2	-0.1	6.4
9. Ρωσία	25.7	28.4	13.5	10.2
10. Ταϊλάνδη	22.4	26.5	16.2	10.8

Ο Πίνακας 1.2 παρουσιάζει τις 10 χώρες με τις μεγαλύτερες διεθνείς τουριστικές δαπάνες σύμφωνα με τα στοιχεία του UNWTO. Η Κίνα συνεχίζει να κατέχει την 1^η θέση όπως και το 2012 επεκτείνοντας ακόμα περισσότερο τις δαπάνες της στα 128.6 δις. \$. Στη 2^η και 3^η θέση συναντάμε τις ΗΠΑ και Γερμανία οι οποίες κατέγραψαν μικρή αύξηση των δαπανών τους σε σχέση με το 2012 και ανήλθαν κοντά στα 86 δις \$ με πολύ μικρή διαφορά μεταξύ τους όπως φαίνεται και στον πίνακα 1.2. Η Ρωσία κέρδισε το 2013 μια θέση σκαρφαλώνοντας στην 4^η θέση της κατάταξης με 53.5 δις \$. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η Ρωσία είναι η 2^η μεγαλύτερη αναπτυξιακή αγορά μετά την Κίνα καθώς διπλασίασαν τις τουριστικές δαπάνες τους από το 2010. Η Βραζιλία εισέρχεται στην κατάταξη το 2013 στην 10^η θέση καθώς σημείωσε 13% ανάπτυξη στις τουριστικές δαπάνες φθάνοντας τα 25.1 δις. \$

Πίνακας 1.2: Κατάταξη χωρών σύμφωνα με τις διεθνείς τουριστικές δαπάνες
(σε δις. \$, Πηγή UNWTO,2014)

Χώρες	2012	2013
1. Κίνα	102.0	128.6
2. Η.Π.Α	83.5	86.2
3. Γερμανία	81.3	85.9
4. Ρωσία	42.8	53.5
5. Ηνωμένο Βασίλειο	51.3	52.6
6. Γαλλία	39.1	42.4
7. Καναδάς	35.0	35.2
8. Αυστραλία	28.0	28.4
9. Ιταλία	26.4	27.0
10. Βραζιλία	22.2	25.1

1.2.2 ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Σύμφωνα με την Eurostat όσον αφορά τον αριθμό ξενοδοχείων και παρόμοιων καταλυμάτων που διαθέτουν οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτει τα περισσότερα το 2011 (38939 ξενοδοχειακά καταλύματα), ακολουθεί η Γερμανία με 35579 καταλύματα και η Ιταλία με 33911. Αρκετά ξενοδοχειακά καταλύματα διαθέτουν χώρες όπως η Ισπανία, Γαλλία και Αυστρία. Παρατηρώντας τον Πίνακα 1.3 διαπιστώνουμε ότι σε κάποιες χώρες όπως στην Ισπανία, Ολλανδία, Πολωνία, Σουηδία, και Κροατία, ο αριθμός των ξενοδοχειακών καταλυμάτων έχει ανοδική πορεία στη διάρκεια των ετών 2008-2011, ενώ στις περισσότερες χώρες παρατηρείται μείωση των ξενοδοχειακών καλυμμάτων το 2011 σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια.

Πίνακας 1.3: Αριθμός ξενοδοχείων και λοιπών καταλυμάτων (Πηγή: Eurostat)

	2008	2009	2010	2011
Βέλγιο	2009	2036	2088	2091
Βουλγαρία	1646	1784	1823	1862
Τσεχία	4483	4469	4300	4612
Δανία	470	471	482	519
Γερμανία	35891	35814	35867	35579
Εσθονία	368	387	375	374
Ιρλανδία	3947	3624	3451	3071
Ελλάδα	9385	9559	9732	9648
Ισπανία	18026	18387	18635	19262
Γαλλία	17970	17723	17290	17219
Ιταλία	34155	33967	33999	33911
Κύπρος	708	699	690	683
Λετονία	387	451	495	496

Λιθουανία	365	380	381	379
Λουξεμβούργο	267	261	285	283
Ουγγαρία	2001	2042	2033	1927
Μάλτα	155	158	153	149
Ολλανδία	3180	3151	3172	3194
Αυστρία	13756	13645	13461	13134
Πολωνία	2642	2836	3223	3285
Πορτογαλία	2041	1988	2011	2019
Ρουμανία	4362	4685	4724	4612
Σλοβενία	654	667	647	648
Σλοβακία	1313	1324	1322	1297
Φιλανδία	901	867	842	830
Σουηδία	1940	1982	1985	1998
Ηνωμένο Βασίλειο	39024	40415	40184	38939
Λίχτενσταϊν	45	41	40	40
Νορβηγία	1108	1122	1128	1115
Ελβετία	5582	5533	5477	5396
Κροατία	835	819	841	857
Σκόπια	128	149	172	186

Όσον αφορά τις αφίξεις σε ξενοδοχεία και λοιπά καταλύματα, σύμφωνα με την Eurostat η Γερμανία είχε τις περισσότερες αφίξεις το 2011 με 90.79 εκατ. ακολουθούμενη από τη Γαλλία με 79.83 εκατ. αφίξεις. Πολλές επίσης αφίξεις παρατηρούνται σε χώρες όπως η Ισπανία, Ιταλία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Πίνακας 1.4: Αφίξεις σε Ξενοδοχεία και λοιπά καταλύματα (σε εκατ., Πηγή: Eurostat)

	2008	2009	2010	2011
Βέλγιο	3081	3217	3601	3883
Βουλγαρία	2442	2100	1996	2242
Πράγα	3954	3726	3816	4102
Δανία	2243	2039	2166	2322
Γερμανία	80988	81076	85640	90794
Εσθονία	658	560	612	668
Ισπανία	47241	45138	46233	45825
Γαλλία	76335	75864	77002	79828
Ιταλία	43498	43698	44354	45071
Κύπρος	528	593	610	543
Λετονία	483	302	356	427
Λιθουανία	565	414	451	519
Ουγγαρία	3313	3066	3128	3144
Μάλτα	142	158	158	144
Ολλανδία	10461	10092	10499	10849
Αυστρία	8118	8323	8804	8966
Πολωνία	9510	9592	10687	11578
Πορτογαλία	6050	6189	6425	6322
Ρουμανία	5420	4663	4562	5356
Σλοβενία	643	648	626	656
Σλοβακία	1480	1333	1401	1479
Φιλανδία	6671	6429	6753	6945
Σουηδία	12573	12367	13057	13414
Ηνωμένο Βασίλειο	46256	48279	42406	41538

Ισλανδία	270	243	253	261
Λίχτενσταϊν	2	2	2	3
Νορβηγία	8348	8294	8463	9016
Ελβετία	7402	7283	7587	7707
Κροατία	1129	970	911	942
Σκόπια	135	134	118	121

1.3 Τουρισμός και Ελλάδα

1.3.1. Γενικά

Ο τουρισμός είναι ένας από τους πιο σημαντικούς παραγωγικούς τομείς της Ελλάδας. Συντελεί στην οικονομική της ευμάρεια παρέχοντας διεθνούς βεληνεκούς υπηρεσίες, ενώ παράλληλα επιδρά καταλυτικά στην πρόοδο των υπόλοιπων κλάδων της ελληνικής οικονομίας. Η δημιουργία και ανάπτυξη αξιόλογων τουριστικών υποδομών διευκολύνεται σε μεγάλο βαθμό από το φυσικό περιβάλλον της χώρας, το ήπιο κλίμα της αλλά και τη φημισμένη πολιτιστική της κληρονομιά.

Η Ελλάδα αποτελεί τουριστικό πόλο έλξης καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Χάρη στο πλήθος νησιών που διαθέτει, τις αναρίθμητες καθαρές παραλίες της (για το 2006, η Ελλάδα κατατάσσεται δεύτερη σε παγκόσμιο επίπεδο ανάμεσα σε 40 χώρες, αποσπώντας βραβείο Γαλάζιας Σημαίας για 404 παραλίες της) και τα εντυπωσιακά τουριστικά της θέρετρα, βρίσκεται ανάμεσα στους διασημότερους ταξιδιωτικούς προορισμούς για τους θερινούς μήνες. Ταυτόχρονα όμως, το φυσικό κάλλος σε συνδυασμό με τις τουριστικές υποδομές του ηπειρωτικού της τμήματος προσελκύουν αξιοσημείωτο αριθμό επισκεπτών και κατά τη χειμερινή περίοδο.

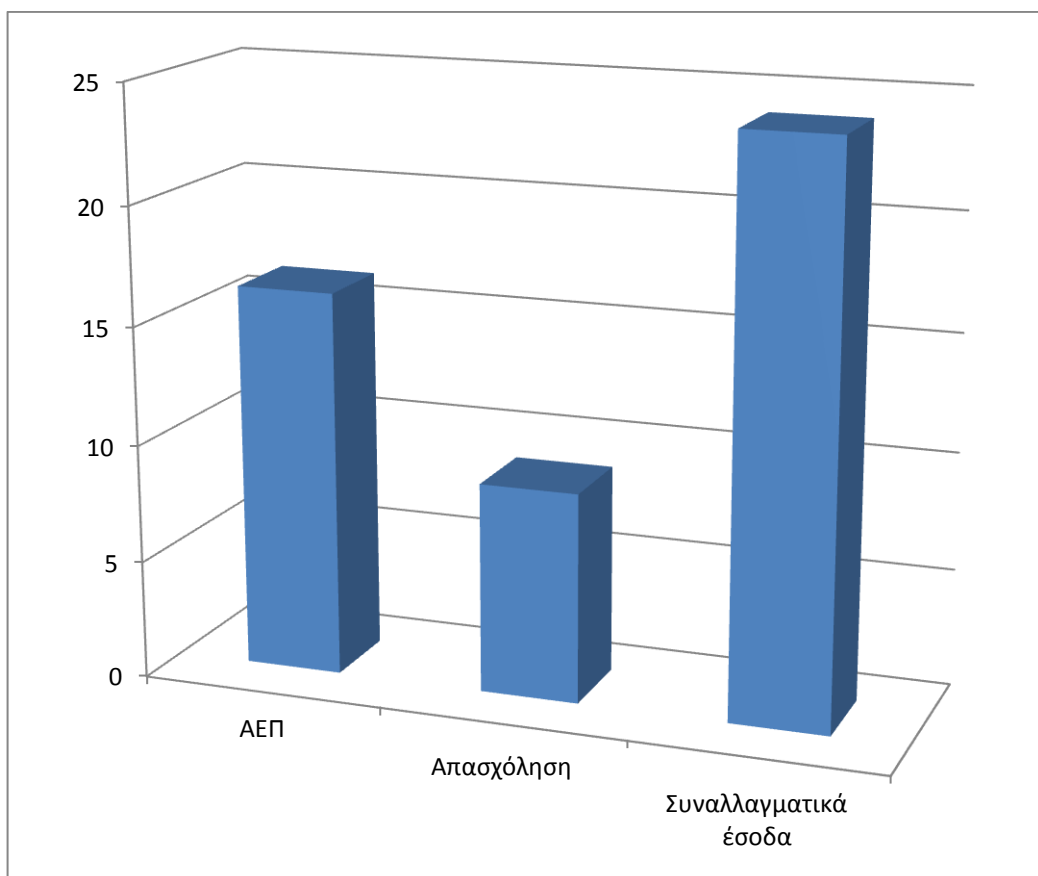
Ο πολύτιμος φυσικός και ιστορικός-πολιτιστικός πλούτος της Ελλάδας της προσδίδουν μία διαρκώς αυξανόμενη τουριστικά και όχι μόνο αξία. Τα τελευταία μάλιστα χρόνια η Ελλάδα έχει γίνει μία υπολογίσιμη δύναμη στα πλαίσια του παγκόσμιου τουρισμού, καθώς η παροχή υψηλής ποιότητας υπηρεσιών σε προσεγγίσιμες τιμές συνιστούν βασικό συγκριτικό πλεονέκτημα σε σχέση με άλλες

χώρες. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με έρευνες, η Ελλάδα αποτελεί τη δεύτερη καλύτερη ευρωπαϊκή χώρα για το 2008 βάσει στοιχείων που προκύπτουν από τα Telegraph Travel Awards της Αγγλίας, ενώ το Lonely Planet την τοποθετεί ανάμεσα στους 10 κορυφαίους προορισμούς για το 2010. (Enterprise Greece).

Μεταπολεμικά, ο τουριστικός τομέας της Ελλάδας σημειώνει εντυπωσιακή πρόοδο (κατά τη χρονική περίοδο 1991-2005, η μέση ετήσια αύξηση των τουριστών, πλην των επισκεπτών από τις Βαλκανικές χώρες, άγγιξε το 2,3% για την περίοδο 1960-2005, η μέση ετήσια αύξηση των εισπράξεων σε δολάρια από τον εξωτερικό τουρισμό ήταν 13,3%). Ειδικότερα, κατά την τελευταία δεκαετία παρατηρείται σταθερή αύξηση στον αριθμό των τουριστών της χώρας, ο οποίος βάσει της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής έφτασε στα 17 εκατ. για το 2008. Σύμφωνα μάλιστα με την ίδια πηγή, μέσα στα επόμενα χρόνια οι τουριστικές αφίξεις αναμένεται να προσεγγίσουν τα 20 εκατ., αριθμό διπλάσιο του πληθυσμού της χώρας. (Οικονομικό δελτίο της Alpha Bank, 2006).

1.3.2. Συμβολή Τουρισμού στην ελληνική οικονομία

Ο τουρισμός αποτελεί βασικό τομέα της Ελληνικής οικονομίας, με συμβολή στο ΑΕΠ (άμεση και έμμεση) κατά 16,4%, στην απασχόληση κατά 8,9% (319.500 θέσεις εργασίας) και στα συναλλαγματικά έσοδα κατά 24% (11 δις ευρώ). Ο τουρισμός λειτουργεί επίσης καταλυτικά για την ανάπτυξη και άλλων τομέων της οικονομίας όπως το λιανεμπόριο, η γεωργία, οι μεταφορές και οι κατασκευές.

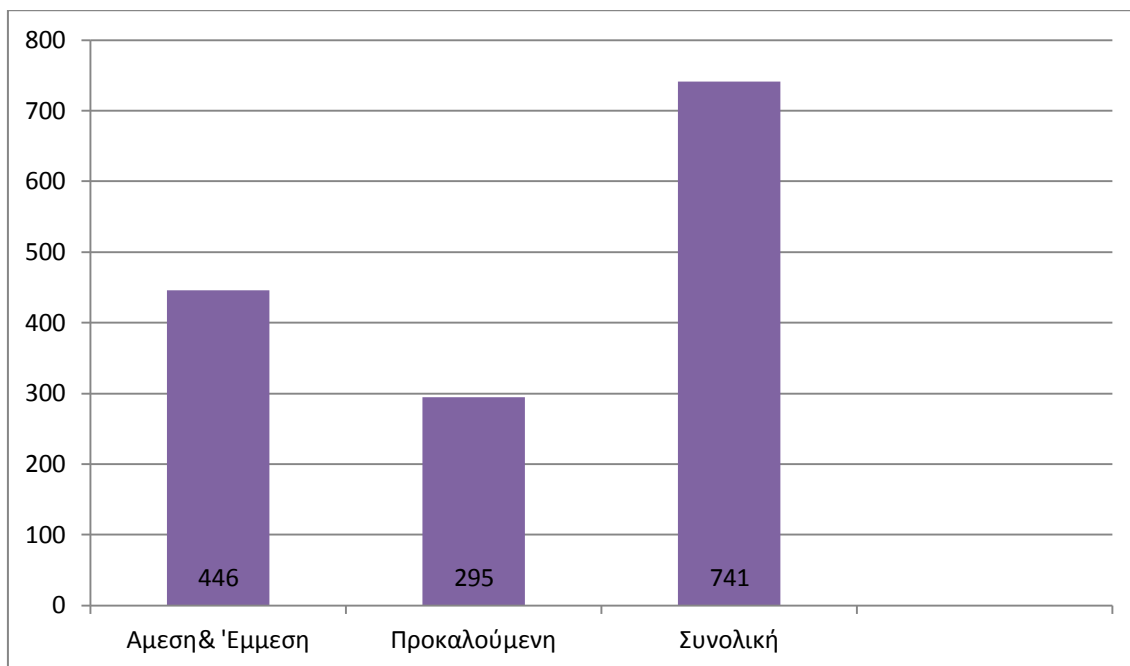
Σχήμα 1.5 Συμβολή τουρισμού στα βασικά οικονομικά μεγέθη 2013 (σε %, Πηγή: Σύνδεσμος ελληνικών τουριστικών επιχειρήσεων)

Η τουριστική ανάπτυξη της χώρας ήταν ραγδαία και σε σχέση με άλλες χώρες επιτεύχθηκε σε σύντομο χρονικό διάστημα. Καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη αυτή έπαιξαν η γεωγραφική θέση, το πλήθος και η ποικιλία των τουριστικών πόρων, το ικανοποιητικό επίπεδο ασφάλειας, υπηρεσιών και τουριστικών εξυπηρετήσεων καθώς και οι επενδυτικοί νόμοι και τα προγράμματα για την ενίσχυση των τουριστικών επενδύσεων (Δαγκαλίδης, 2008).

1.3.3 Συμβολή τουρισμού στην απασχόληση

Ο τουρισμός αποτελεί διεθνώς μία από τις κυριότερες πηγές παραγωγής εθνικού προϊόντος, απασχόλησης και ανάπτυξης. Σύμφωνα με έρευνα του WTTC Ελλάδα κατείχε τη 2^η θέση όσον αφορά την απασχόληση με ποσοστό 17,38% (WTTC,2003). Σύμφωνα με το άρθρο «Επίδραση του Τουρισμού στην ελληνική

οικονομία » που δημοσιεύτηκε στον Σύνδεσμο ελληνικών τουριστικών επιχειρήσεων το 2012, η άμεση και έμμεση απασχόληση στην Ελλάδα το 2010 εκτιμάται σε 446 χιλ. εργαζομένους ή 9% του συνόλου των απασχολούμενων της χώρας .

Σχήμα 1.6: Επίδραση του τουρισμού στην Απασχόληση, 2010 (ΣΕΤΕ, 2012)

Αντίστοιχα η προκαλούμενη επίδραση στην απασχόληση ως αποτέλεσμα της καταναλωτικής δαπάνης των απασχολούμενων κατά το μήκος της αλυσίδας αξίας του τουριστικού προϊόντος ανέρχεται στις 295 χιλ. Έτσι η συνολική επίδραση του τουρισμού στην απασχόληση διαμορφώνεται στις 741 χιλ. ή 16% της συνολικής απασχόλησης της χώρας.

1.3.4 Στατιστικά στοιχεία για τον ελληνικό τουρισμό

Συγκρινόμενος σε παγκόσμιο επίπεδο, ο ελληνικός τουρισμός καταγράφει ικανοποιητικές επιδόσεις. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, η Ελλάδα το 2013 ήταν 16η σε επίπεδο διεθνών αφίξεων και 19η σε επίπεδο εσόδων. Επίσης, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF) το 2013, η χώρα μας καταλαμβάνει την 32η θέση μεταξύ 140 χωρών

στο Δείκτη Ταξιδιωτικής και Τουριστικής Ανταγωνιστικότητας. Τα στοιχεία αυτά αποδεικνύουν ότι ο ελληνικός τουρισμός είναι ένας από τους ελάχιστους τομείς της εθνικής οικονομίας, ο οποίος είναι ανταγωνιστικός σε παγκόσμιο επίπεδο.

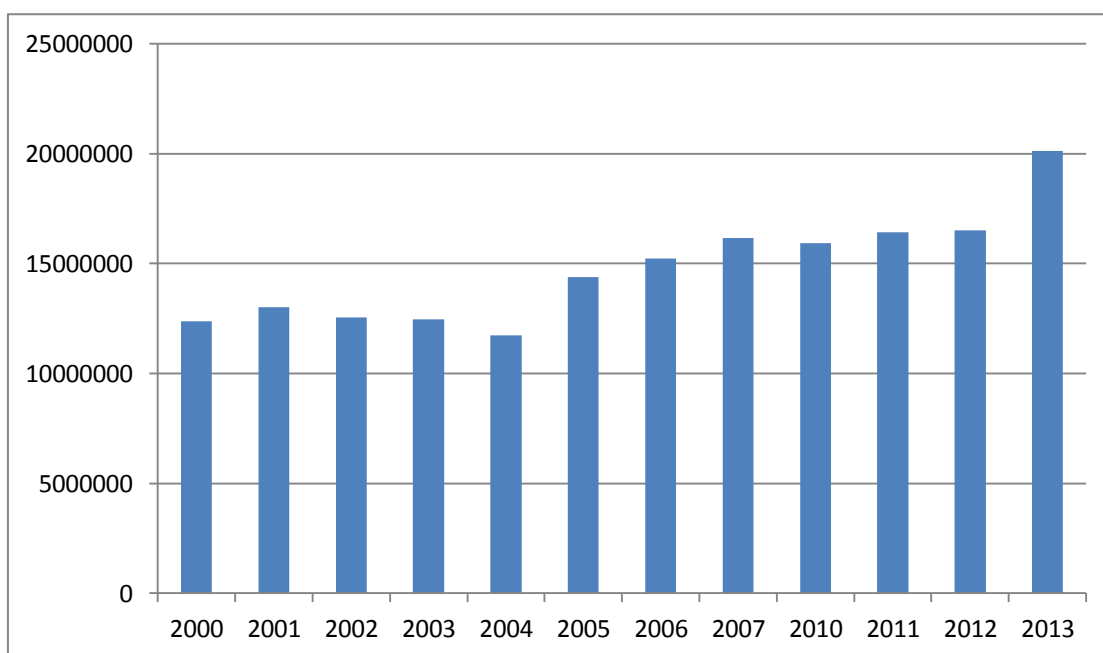
Σύμφωνα με το Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων τα βασικά μεγέθη του ελληνικού τουρισμού παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 1.5 Βασικά μεγέθη ελληνικού τουρισμού 2012 (Πηγή: Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων)

Βασικά Μεγέθη Ελληνικού Τουρισμού 2012

Συμμετοχή στο Α.Ε.Π	16,4%
Συμμετοχή στην απασχόληση	18,3% της συνολικής δραστηριότητας
Απασχόληση (άμεση & έμμεση)	688.800
Έσοδα	10,4 δις Ευρώ
Αφίξεις Αλλοδαπών	16,9 εκατ.
Μέση κατά κεφαλή δαπάνη	616 Ευρώ
Μερίδιο αγοράς	1,5% παγκόσμια, 2,9% στην Ευρώπη
Εποχικότητα	56% των αφίξεων(Ιούλιο-Αύγουστο-Σεπτέμβριο)
Συγκέντρωση Προσφοράς	66% των ξενοδοχειακών κλινών συγκεντρώνονται σε 4 περιοχές της Ελλάδας
Ξενοδοχειακή Υποδομή	9.670 ξενοδοχεία / 771.271 κλίνες
Top 5 αγορές	Γερμανία (2.108.787), Ην. Βασίλειο (1.920.794), ΠΓΔΜ (1.300.000), Γαλλία (977.376), Ρωσία (874.787)
Top 5 αεροδρόμια	Αθήνα (2.651.062), Ηράκλειο (2.067.475), Ρόδος(1.593.298),Θεσσαλονίκη (901.573), Κέρκυρα (824.000)

Σύμφωνα με το Σύνδεσμο ελληνικών τουριστικών επιχειρήσεων όσον αφορά τις τουριστικές αφίξεις κατά την περίοδο 2000-2013 παρατηρούμε ότι τα πρώτα 4 χρόνια (2000-2003) οι αφίξεις κυμαίνονται σταθερά περίπου στα 13.000.000, το 2004 σημειώνεται μία μικρή πτώση στα 11.735.556 ενώ στα επόμενα χρόνια παρατηρούμε σταθερή ανοδική πορεία φθάνοντας το 2013 στα 20.111.406 αφίξεις.

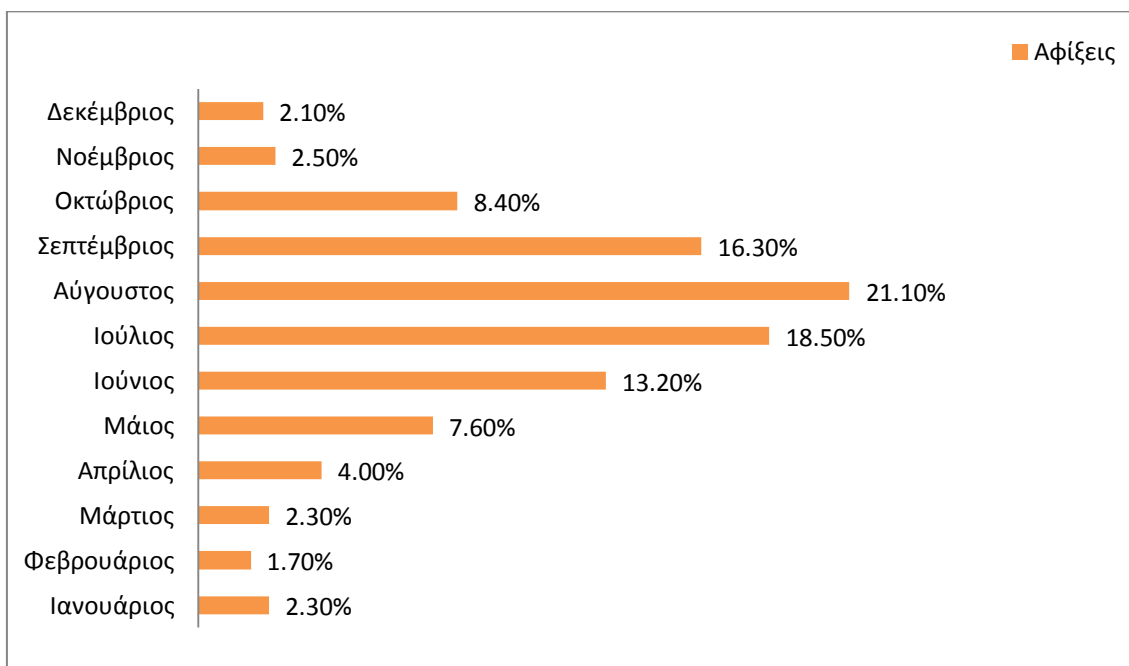
Σχήμα 1.7 :Τουριστικές επισκέψεις στην Ελλάδα (2000-2013, Πηγή: Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων)

Σε μία σύγκριση που πραγματοποίησε ο Σύνδεσμος ελληνικών τουριστικών επιχειρήσεων μεταξύ της Ελλάδας και των ανταγωνιστών της, μετά από επεξεργασία στοιχείων από το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ (WEF), το 2011 η Ελλάδα βρίσκεται στην 32^η θέση της κατάταξης με 16.427,2 αφίξεις, στην 4^η θέση η Ισπανία με 56.694,3, στην 46^η θέση η Τουρκία με 34.038 αφίξεις ,στην 35^η θέση η Κροατία με 9.926,7 αφίξεις , στην 20^η θέση η Πορτογαλία με 7.412,2 αφίξεις και στην 29^η θέση η Κύπρος με 2.392,2 αφίξεις.

Πίνακας 1.6: Κατάταξη Ανταγωνιστικότητας Τουρισμού Ελλάδας και ανταγωνιστών 2011 (Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων)

	Αφίξεις (εκατ.)	Σειρά Κατάταξης
Ελλάδα	16.427,2	32
Κροατία	9.926,7	35
Τουρκία	34.038	46
Κύπρος	2.392,2	29
Ισπανία	56.694,3	4
Πορτογαλία	7.412,2	20

Παρόλο που η χώρα μας διαθέτει άρτια τουριστική υποδομή καθ'όλη τη διάρκεια του χρόνου, το σύνολο των διεθνών τουριστικών αφίξεων συγκεντρώνει υψηλά ποσοστά κυρίως κατά τη θερινή περίοδο. Αναλυτικότερα τα αποτελέσματα για την εποχικότητα των διεθνών αφίξεων το 2012 παρουσιάζονται στο επόμενο γράφημα :

Σχήμα 1.8:Εποχικότητα διεθνών τουριστικών αφίξεων 2012 (Πηγή: Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων)

Παρατηρώντας το γράφημα 1.8 βλέπουμε ότι τον μήνα Αύγουστο σημειώνεται το υψηλότερο ποσοστό αφίξεων (21,1%) έπειτα ο Ιούλιος με 18,50% και τέλος ο Σεπτέμβρης με 16,30%. Αντίθετα ο Φεβρουάριος είναι ο μήνας με το χαμηλότερο ποσοστό αφίξεων (1,70%).

Στη διάρκεια των τελευταίων ετών παρουσιάστηκαν έντονες διακυμάνσεις και σημαντικές ανακατατάξεις στις αγορές των χωρών που αποτελούν τις κυριότερες πηγές εισροής τουριστών προς τη χώρα μας . Αυτό οφείλεται στις εξελίξεις στις οικονομίας των χωρών αυτών , στις ανακατατάξεις της οργάνωσης της διεθνούς αγοράς ταξιδιών, στις πολιτικές εξελίξεις της διεθνούς σκηνής αλλά και στον έντονο ανταγωνισμό που επικρατεί μεταξύ παραδοσιακών και αναδυόμενων τουριστικών προορισμών. Παρατηρώντας τον πίνακα 1.7 βλέπουμε ότι το μερίδιο των 5 κυριότερων αγορών του 2008 (Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Ιταλία, Γερμανία και Ολλανδία) στο σύνολο των αφίξεων αρχίζει και υποχωρεί, σημειώνοντας μεγαλύτερη ποσοστιαία μείωση το 2010. Συγκεκριμένα η Ολλανδία εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό μείωσης (-18,9%), έπειτα το Ηνωμένο Βασίλειο (-14,7%) και η Γερμανία (-13,8%). Η Γαλλία και η Ιταλία φαίνεται να εμφανίζουν το χαμηλότερο ποσοστό μείωσης σε σχέση με τις προηγούμενες χώρες (-9,8%). Η πτώση αυτή αντισταθμίστηκε από την εμφάνιση σχετικά «νέων» τουριστικών αγορών σημειώνοντας εντυπωσιακά ποσοστά αυξήσεων. Για παράδειγμα η Τουρκία εμφανίζει ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό αύξησης (180,1%), όπως επίσης η Πολωνία (97,6%), η Ρωσία (63,5 %) αλλά και της Σερβίας-Μαυροβουνίου (41,8%) καθώς και της Κύπρου (32,2%)

Πίνακας 1.7: Κατάταξη κύριων χωρών προέλευσης ξένων τουριστών κατά σειρά αριθμού αφίξεων 2008-2010 (Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή)

α/α	Χώρες μόνιμης διαμονής	2008	2009	2010	Μεταβολή 2010/2009
1	Γερμανία	2.469.151	2.364.486	2.038.871	-13,8%
2	Ηνωμένο Βασίλειο	2.278.014	2.112.149	1.802.203	-14,7%
3	Γαλλία	910.021	962.435	868.346	-9,8%

4	Ιταλία	1.099.983	935.011	843.613	-9,8%
5	Σερβία- Μαυροβούνιο	686.996	498.356	706.635	41,8%
6	Βουλγαρία	623.476	657.130	664.389	1,1%
7	Κύπρος	474.941	434.746	574.764	32,2%
8	Τουρκία	207.609	200.348	561.198	180,1%
9	Ολλανδία	756.940	651.440	528.157	-18,9%
10	Η.Π.Α .	612.825	531.276	498.301	-6,2%
11	Ρωσία	309.071	276.021	451.239	63,5%
12	Πολωνία	270.039	203.487	402.170	97,6%
13	Βέλγιο	420.748	334.240	339.836	1,7%
14	Αυστρία	354.748	352.223	338.367	-3,9%
15	Τσεχία	267.596	267.833	294.936	10,1%
16	Σουηδία	382.922	356.154	281.069	-21,1%
17	Ελβετία	339.808	352.514	274.418	-22,2%
18	Ρουμανία	327.261	307.596	257.939	-16,1%
19	Αλβανία	242.999	234.276	242.093	3,3%
20	Δανία	245.946	264.040	240.563	-8,9%
21	Φινλανδία	147.746	170.341	206.282	21,1%
22	Νορβηγία	277.303	315.595	187.319	-40,6%
23	Ισπανία	219.917	164.461	155.302	-5,6%
24	Καναδάς	158.447	134.983	113.358	-16,0%
25	Αυστραλία	136.086	133.869	108.088	-19,3%
	Λοιπές Χώρες	1.718.213	1.699.524	2.028.004	19,3%
	Γενικό Σύνολο	15.938.806	14.914.534	15.007.460	0,6%

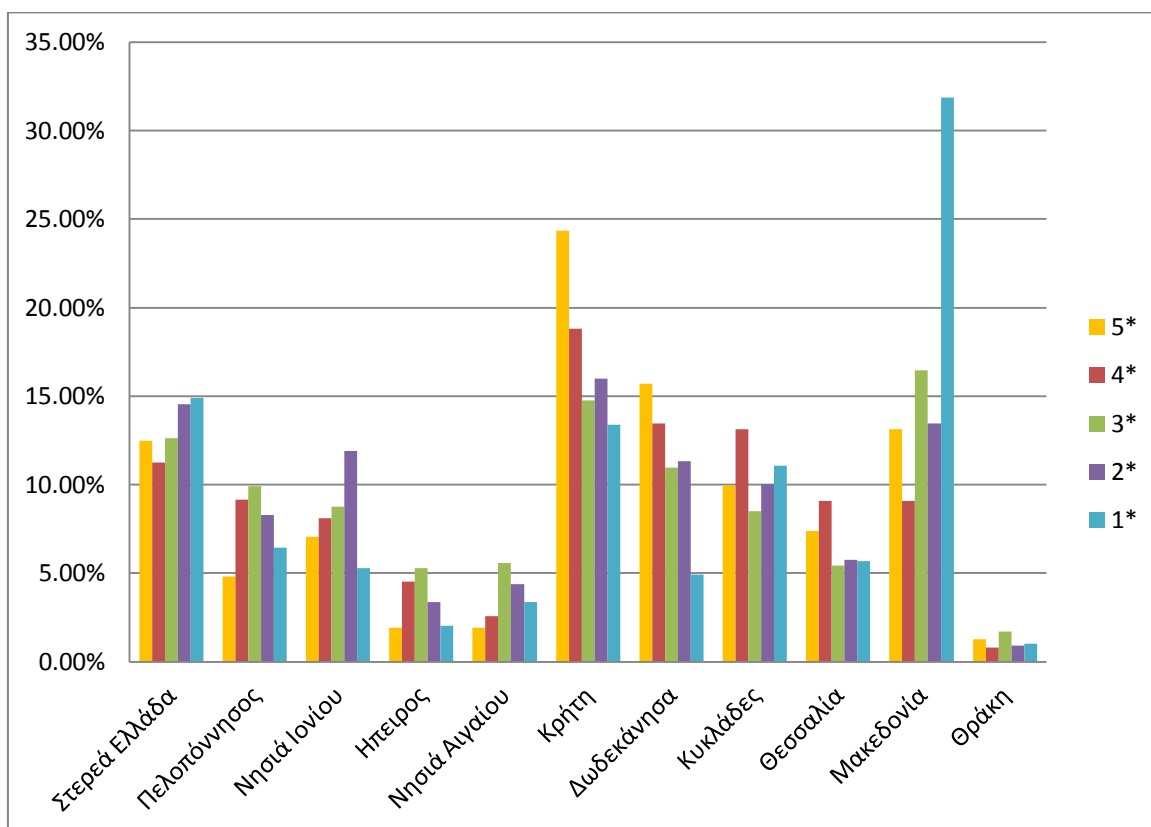
Σύμφωνα με υπολογισμούς της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής κατά την περίοδο 2006-2011 (Πίνακας 1.8) παρατηρούμε σταδιακή αύξηση των διανυκτερεύσεων στην Ελλάδα κατά τα έτη 2006-2010 με το υψηλότερο ποσοστό να εμφανίζεται το 2010(65.059) . Το σκηνικό αυτό φαίνεται να αλλάζει την επόμενη χρονιά(2011) καθώς σημειώνεται εμφανή μείωση στις διανυκτερεύσεις (61.138). Όσον αφορά την δυναμικότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων παρατηρούμε ότι αυξάνεται σταδιακά με μία ελάχιστη μείωση το 2011 σε μονάδες και κλίνες.

Πίνακας 1.8: Διανυκτερεύσεις στο σύνολο των ξενοδοχειακών καταλυμάτων (εκτός κάμπινγκ) και δυναμικότητα ξενοδοχειακών καταλυμάτων (Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Διανυκτερεύσεις	56.708	64.085	64.074	64.292	65.059	61.138
Ημεδαποί	14.249	16.675	16.840	18.367	16.815	15.370
Αλλοδαποί	42.459	47.410	47.234	45.925	48.244	53.768
Ξενοδοχειακά καταλύματα	9.111	9.207	9.385	9.559	9.732	9.648
Μονάδες	364.179	367.992	375.067	383.008	397.660	361.587
Δωμάτια	693.252	700.933	715.857	732.279	763.407	763.668
Κλίνες	56.708	64.085	64.074	64.292	65.059	61.138

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η μελέτη του ποσοστού των ξενοδοχειακών μονάδων κάθε περιφέρειας ανά κατηγορία που διεξήγαγε ο Σύνδεσμος Ελληνικών τουριστικών επιχειρήσεων αναλύοντας τα δεδομένα από το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος για το 2010. Παρατηρώντας το σχήμα 1.9 διακρίνουμε ότι το υψηλότερο ποσοστό ξενοδοχειακών μονάδων στην κατηγορία 1* και στην κατηγορία 3* διαθέτει η περιφέρεια της Μακεδονίας με 31,87% και 16,45% αντίστοιχα. Όσον αφορά την κατηγορία 2* και 4* η περιφέρεια της Κρήτης προηγείται καθώς διαθέτει το μεγαλύτερο ποσοστό 16% και 18,8% αντίστοιχα. Επίσης τα Δωδεκάνησα και οι

Κυκλάδες διαθέτουν αρκετά υψηλό ποσοστό στην κατηγορία 4* σχεδόν ισόποσο. Στην κατηγορία των 5* παρατηρούμε ότι οι περισσότερες περιφέρειες διαθέτουν χαμηλό ποσοστό εκτός από την Κρήτη η οποία διαθέτει εντυπωσιακά υψηλό ποσοστό(24,36%) καθώς και τα Δωδεκάνησα (15,71%).

Σχήμα 1.9: Ποσοστό των ξενοδοχειακών μονάδων κάθε περιφέρειας ανά κατηγορία το 2010 (Πηγή: Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων)

Η μέση πληρότητα στα ελληνικά ξενοδοχεία στο σύνολο της χώρας το 2010 είναι ελαφρά μειωμένη σε σχέση με το 2009 τόσο κατά το Μάιο όσο και κατά τον Αύγουστο. Παρατηρώντας τα στοιχεία του Πίνακα 1.9 από την έρευνα του ΙΤΕΠ για τα ελληνικά ξενοδοχεία το 2011, βλέπουμε ότι η μέση πληρότητα στα ξενοδοχεία το Μάιο του 2009 αγγίζει το 51,43% ενώ αντίστοιχα το Μάιο του 2010 μειώνεται στο 47,33%. Παρόμοια κατάσταση επικρατεί και τον Αύγουστο καθώς διακρίνουμε μείωση στην πληρότητα το 2010 σε σχέση με το 2009 κατά 4,65 % η οποία είναι ελαφρώς μικρότερη σε σχέση με αυτή του Μαΐου. Η μείωση αυτή δε κατανέμεται ομοιόμορφα σε ολόκληρη τη χώρα. Η

μέση πληρότητα των ελληνικών ξενοδοχείων καθώς και η μεταβολή της 2010/2009 παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα :

Πίνακας 1.9: Μέση πληρότητα στα ξενοδοχεία ανά περιφέρεια (Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2011)

Περιφέρεια	Μάιος		Μεταβολή 2010/09 (%)	Αύγουστος		Μεταβολή 2010/09 (%)
	2009	2010		2009	2010	
Αττική	58,90	61,08	3,70	60,59	53,67	-11,42
Κεντρική Ελλάδα (χωρίς Αττική)	40,87	39,09	-4,36	67,46	63,80	-5,43
Ήπειρος - Θεσσαλία	52,79	46,12	-12,63	69,91	65,04	-6,97
Μακεδονία - Θράκη	59,54	50,88	-14,54	76,41	72,33	-5,34
Πελοπόννησος	36,29	36,70	1,13	79,26	73,13	-7,73
Νησιά Αιγαίου	46,06	40,14	-12,85	79,72	70,29	-11,83
Κρήτη	55,76	54,74	-1,83	88,24	89,06	0,93
Κυκλάδες - Δωδεκάνησα	49,24	47,67	-3,19	83,67	85,13	1,74
Νησιά Ιονίου	54,17	51,03	-5,80	91,67	86,55	-5,59
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	51,43	47,33	-7,97	79,54	75,84	-4,65

Συγκεκριμένα η μεγαλύτερη μείωση στη μέση πληρότητα το Μάιο σημειώθηκε στην περιοχή της Μακεδονίας – Θράκης κατά 14,54 % ενώ τον Αύγουστο σημειώθηκε στα Νησιά Αιγίου (-11,83%). Αντίθετα οι περιφέρειες της Αττικής και της Πελοποννήσου ήταν οι μόνες που σημείωσαν αύξηση στην μέση πληρότητα των ξενοδοχείων τους το Μάιο του 2010 (+3,70% και +1,13% αντίστοιχα), ενώ τον Αύγουστο του 2010 παρατηρήθηκε αύξηση στην μέση πληρότητα των ξενοδοχείων στην περιοχή της Κρήτης(+0,93%) και στις Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα (+1,74%).

Όσον αφορά τη μέση πληρότητα στα ξενοδοχεία ανά κατηγορία παρατηρείται μείωση το 2010 σε σχέση με το 2009.Πιο συγκεκριμένα το Μάιο του 2010 παρατηρείται μείωση στην μέση πληρότητα του συνόλου των ξενοδοχείων ανά κατηγορία κατά 7,97% ενώ τον Αύγουστο του 2010 η μείωση σε σχέση με τον Αύγουστο του 2009 είναι ελαφρώς μικρότερη (-4,65%). Αναλυτικότερα τα αποτελέσματα σε κάθε κατηγορία παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα:

Πίνακας 1.10 : Μέση πληρότητα στα ξενοδοχεία ανά κατηγορία (Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2011)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Μάιος		Μεταβολή(%)	Αύγουστος		Μεταβολή(%)
	2009	2010		2009	2010	
5*****	53,89	52,71	-2,19	77,56	77,17	-0,50
4*****	59,34	57,41	-3,25	84,72	84,73	0,01
3***	53,64	46,95	-12,47	79,23	75,07	-5,25
2**	44,65	39,01	-12,63	77,77	70,84	-8,91
1*	42,88	35,57	-17,05	73,66	67,57	-8,27
Σύνολο ξενοδοχείων	51,43	47,33	-7,97	79,54	75,84	-4,65

Παρατηρώντας τα επιμέρους στοιχεία του πίνακα 1.10 βλέπουμε ότι η μέση πληρότητα στα ξενοδοχεία το 2010 μειώθηκε αρκετά σε όλες τις κατηγορίες συγκριτικά με το 2009

τόσο το Μάιο όσο και τον Αύγουστο με εξαίρεση την κατηγορία των 4 αστερών η οποία επέφερε μια ανεπαίσθητη αύξηση τον Αύγουστο του 2010 σε σχέση με τον Αύγουστο του 2009 (+0,01%). Πιο συγκεκριμένα η μέση πληρότητα το Μάιο του 2010 εμφανίζει την μεγαλύτερη μείωση στην κατηγορία του 1 αστερά (-17,05%) σε σχέση με το Μάιο του 2009 ενώ την μικρότερη μείωση διακρίνουμε στην κατηγορία των 5 αστερών (-2,19%). Κάτι παρόμοιο παρατηρείται και τον Αύγουστο του 2010 καθώς και πάλι η μικρότερη μείωση στη μέση πληρότητα εμφανίζεται στην κατηγορία των 5 αστερών (-0,50%) ενώ τα μεγαλύτερα ποσοστά μείωσης εμφανίζονται στις κατηγορίες 1 και 2 αστερών με πολύ μικρή διαφορά μεταξύ τους (-8,27% και -8,91% αντίστοιχα).

1.4 ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Σύμφωνα με την μελέτη που δημοσίευσε το UNWTO από την 19^η γενική συνέλευση στην Κορέα τον Οκτώβρη του 2011, παρουσιάζονται παρακάτω συνοπτικά οι μελλοντικές προβλέψεις για τον παγκόσμιο τουρισμό έως το 2030 :

- Αύξηση των διεθνών τουριστικών αφίξεων παγκοσμίως με ήπιο ρυθμό της τάξης του 4,2 % ανά χρόνο για τις χρονιές 1980-2020 σε 3,2% για τις χρονιές 2020-2030.
- Εξακολουθεί να υπάρχει ένα σημαντικό δυναμικό το οποίο είναι ικανό για περαιτέρω ανάπτυξη στις επόμενες δεκαετίες. Καινούριοι προορισμοί μπορούν να επωφεληθούν από αυτή την ευκαιρία με την προϋπόθεση ότι μπορούν να διαμορφωθούν οι κατάλληλες συνθήκες όσον αφορά την πολιτική των επιχειρήσεων , τους ανθρώπινους πόρους, τις υποδομές , το περιβάλλον κ.α.
- Οι ευκαιρίες και οι προκλήσεις που δημιουργούνται μεγιστοποιούν τα οικονομικά και κοινωνικά οφέλη ενώ ελαχιστοποιούν τις αρνητικές επιπτώσεις.
- Μακροχρόνιο αναπτυξιακό μοντέλο τουρισμού : ήπιο, βιώσιμο και περιεκτικό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Το κεφάλαιο αυτό παρουσιάζει την χρηματοοικονομική ανάλυση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων στην Ελλάδα που χρησιμοποιήθηκαν για την πολυκριτήρια ανάλυση την περίοδο 2008-2010. Αρχικά αναλύονται ορισμένα σημαντικά χρηματοοικονομικά στοιχεία των επιχειρήσεων, όπως αυτά προκύπτουν από τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις (π.χ. πωλήσεις, καθαρά κέρδη, σύνολο υποχρεώσεων κλπ.), προκειμένου να γίνει μια αρχική αναγνώριση των επιχειρήσεων του κλάδου του τουρισμού. Επειδή όμως αν συγκριθούν χρηματοοικονομικά δεδομένα για να προκύψουν χρηματοοικονομικοί δείκτες εκφράζονται συσχετίσεις που είναι σημαντικότερες από την παράθεση απλών δεδομένων, στη συνέχεια του κεφαλαίου παρουσιάζονται οι χρηματοοικονομικοί δείκτες που υπολογίστηκαν (δείκτες αποδοτικότητας, δείκτες φερεγγυότητας, δείκτες επίδοσης διαχείρισης) και δίνεται η ερμηνεία τους. Στο τέλος του κεφαλαίου παρουσιάζονται οι επιδόσεις των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων στους χρηματοοικονομικούς δείκτες συνολικά για την τριετία 2008-2010.

2.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η επιλογή των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων έγινε από το Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ). Ο ΣΕΤΕ ιδρύθηκε το 1991. Η αδυναμία της Πολιτείας να επιλύσει τα χρόνια προβλήματα του κλάδου και να χαράξει μακρόπνοη στρατηγική, η έλλειψη εκπροσώπησης των επιχειρηματιών του τουρισμού και η αδράνειά τους στην ανάληψη πρωτοβουλιών, δημιουργούσαν κίνδυνο υποβάθμισης του τουριστικού προϊόντος και μείωσης της ανταγωνιστικότητας της χώρας. Κρίθηκε, επομένως, αναγκαία η συνένωση των τουριστικών επιχειρήσεων που χαρακτηρίζονταν από υψηλή ποιότητα υπηρεσιών, σε ένα φορέα που θα εξέφραζε δυναμικά τις θέσεις του τομέα και θα κάλυπτε το κενό της εκπροσώπησης. Έτσι, δημιουργήθηκε ο ΣΕΤΕ ο οποίος στα επόμενα χρόνια θα στήριζε και θα προωθούσε τις θέσεις του ελληνικού τουρισμού, τόσο εντός όσο και εκτός συνόρων. Ο ΣΕΤΕ, στα χρόνια της λειτουργίας

του, έχει αποδείξει με τεκμηριωμένες θέσεις βασισμένες σε μελέτες, την πραγματική συμβολή του τουρισμού στην ελληνική οικονομία και κοινωνία και έχει εστιάσει τις προσπάθειές του στην ποιοτική αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών, προκειμένου να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τουρισμού.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι 32 ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που επιλέχθηκαν από τον ΣΕΤΕ για την πολυκριτήρια ανάλυση.

Πίνακας 2.1 : Παρουσίαση ξενοδοχειακών επιχειρήσεων

Όνομα Επιχείρησης
ADELE MARE
BLUE RESORT
CAPSIS HOTELS
CHANDRIS
DOMOTEL HOTELS
ELECTRA HOTELS
ELOUNDA SUN
KRESTAINITHS
OIKONOMOY A.E
MANDRAKI
MARBELLA AE
MARPUNTA
MINOS MARE
MITIS HOTELS
MYKONOS GRACE
OLYMPIA A.E
PORTO CARRAS
POSSIDI HOLIDAYS
RODOS PALACE

SANY RESORT

TITANIA A.E

AIROTEL

AIGIALOS

MPOTSIVALIS-VALIS RESORT

THRAKI PALACE

AEGEAN STAR

ALDEMAR

XENOS HOTELS

KASSANDRA BAY HOTEL

HILTON ATHENS (IONIKH)

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ (ΛΑΜΨΑ)

DIVANI HOTELS

2.3)ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ

Τα κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα (ξενοδοχεία) κατατάσσονται, ανάλογα με τη λειτουργική τους μορφή, σε πέντε κατηγορίες αστερών, βάσει ενός συστήματος υποχρεωτικών προδιαγραφών και βαθμολογούμενων κριτηρίων. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζουμε τα βασικά χαρακτηριστικά των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων

που έχουν παρουσιαστεί πιο πάνω σύμφωνα με την ιστοσελίδα της κάθε επιχείρησης. Ειδικότερα παρουσιάζονται ο αριθμός και η κατηγορία (αστέρια) των ξενοδοχειακών μονάδων που διαθέτει κάθε επιχείρησης αριθμός δωματίων που παρέχουν και η εποχικότητά τους είναι μερικά από αυτά.

Πίνακας 2.2: Χαρακτηριστικά Ξενοδοχειακών επιχειρήσεων

Ξενοδοχειακές επιχειρήσεις	Κατηγορία	Αριθμός ξενοδοχειακών μονάδων	Αριθμός Δωματίων	Εποχικότητα
Adele Mare	3*	1	90	Απρίλιος- Οκτώβριος
Blue Resort	5*	1	251	Απρίλιος- Οκτώβριος
Capsis	5*	2	538	όλο το χρόνο
Chandris	4*&5*	5	1250	όλο το χρόνο
Domotel	4*&5*	5	274	όλο το χρόνο
Electra	4*&5*	4	646	όλο το χρόνο
Elounda Sun	5*	3	295	Απρίλιος- Οκτώβριος
Krestainiths	5*	1	256	Απρίλιος- Οκτώβριος
Mandraki	4*	1	38	Απρίλιος - Οκτώβριος
Marbella	5*	1	400	Μάιος-Σεπτέμβριος
Marpunta	4*	1	107	ΑπρίλιοςΟκτώβριος
Minos Mare	5*	1	121	Απρίλιος- Οκτώβριος

Mitsis Hotels	4*&5*	20	6396	όλο τον χρόνο
Mykonos Grace	4*	1	32	Απρίλιος- Οκτώβριος
Olympia A.E	5*	1	97	όλο τον χρόνο
Porto Carras	5*	4	1044	Απρίλιος- Οκτώβριος
Possidi	5*	1	124	Απρίλιος- Οκτώβριος
Rodos Palace	5*	1	386	Απρίλιος- Οκτώβριος
Sany Resort	5*	4	446	Απρίλιος- Οκτώβριος
Τιτάνια A.E	4*	1	385	όλο το χρόνο
Airotel	3*&4*&5*	7	690	όλο το χρόνο
Aigialos	5*	1	16	Απρίλιος- Οκτώβριος
Valis Resort	5*	1	107	όλο το χρόνο
Thraki Palace	5*	1	140	όλο το χρόνο
Aegean Star	4*&5*	5	1122	όλο το χρόνο
Aldemar	5*	8	346	Απρίλιος- Οκτώβριος
Xenos Hotels	3*&4*	7	1113	Απρίλιος- Οκτώβριος

Kassandra Bay	5*	1	94	Μάιος-Σεπτέμβριος
Hilton Athens (Ιονική)	5*	1	506	όλο το χρόνο
Μεγάλη Βρετανία (Λάμψη)	5*	1	321	όλο το χρόνο
Divani Hotels	4*&5*	7	1386	όλο το χρόνο
Οικονόμου Α.Ε	5*	1	127	όλο το χρόνο

Παρατηρώντας τον πίνακα 2.2 διαπιστώνουμε ότι οι περισσότερες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις είναι 5 αστέρων και 4 αστέρων ενώ μόνο η Adele Mare, η Airotel και η εταιρεία Xenos hotels διαθέτουν ξενοδοχειακές μονάδες 3 αστέρων. Επίσης γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι αρκετές από τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις είναι από τις μεγαλύτερες αλυσίδες που υπάρχουν στην Ελλάδα και διαθέτουν περισσότερες από μία ξενοδοχειακές μονάδες σε διαφορετικές περιοχές όπως για παράδειγμα η εταιρεία Mitsis η οποία διαθέτει 20 ξενοδοχεία σε διάφορα ελληνικά νησιά (Κρήτη, Δωδεκάνησα). Ακολουθεί η Aquis με 15 ξενοδοχειακές μονάδες, έπειτα η εταιρεία Aldemar με 8 ξενοδοχεία, ακολουθούν με 7 ξενοδοχειακές μονάδες η Divani Hotels, Xenos Hotels και η Airotel. Έπονται με 5 ξενοδοχειακές μονάδες οι εταιρείες Aegean Star, Chandris, και Domotel, ενώ με 4 είναι οι Porto Carras, Electra Palace και Sany Resort. Τέλος η Elounda Sun διαθέτει 3 ξενοδοχειακές μονάδες και όλες οι υπόλοιπες εταιρείες από μία ξενοδοχειακή μονάδα. Όσον αφορά τον αριθμό δωματίων που διαθέτουν και πάλι όπως ήταν αναμενόμενο στην 1^η θέση εμφανίζεται η Mitsis hotels καθώς διαθέτει τις περισσότερες ξενοδοχειακές μονάδες οι οποίες διαθέτουν 6.396 δωμάτια. Αντίθετα η εταιρεία με τα λιγότερα δωμάτια είναι η Mykonos Grace που προσφέρει μόλις 32 δωμάτια. Οι περισσότερες ξενοδοχειακές μονάδες βρίσκονται σε νησιά οπότε όπως παρατηρούμε και στον πίνακα 2.2 η εποχικότητά τους είναι κατά τη θερινή περίοδο η οποία στα μεγάλα νησιά όπως Κρήτη, Ρόδο, Κέρκυρα και Μύκονο

ξεκινά Απρίλιο και λήγει Οκτώβριο ενώ σε μικρότερα νησιά διαρκεί από Μάιο έως Σεπτέμβριο. Αντίθετα υπάρχουν ξενοδοχειακές μονάδες που λειτουργούν όλο το χρόνο καθώς βρίσκονται σε μεγάλα αστικά κέντρα όπως για παράδειγμα η εταιρεία Λάμψα (Μ. Βρετανία), η Ιονική (Hilton), η Divani, και Electra Palace.

2.4)ΒΑΣΙΚΑ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

2.4.1: Σύνολο Ενεργητικού

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι δέκα ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που κατείχαν το μεγαλύτερο σύνολο ενεργητικού, όπως αυτό προκύπτει από το μέσο όρο κάθε επιχείρησης για την τριετία (2008-2010). Στον πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά για κάθε έτος τα αποτελέσματα του ενεργητικού για κάθε επιχείρηση, καθώς και ο μέσος όρος του συνόλου ενεργητικού για τον κλάδο.

Πίνακας 2.3:Κατάταξη των εταιρειών με το μεγαλύτερο κατά μέσο όρο σύνολο ενεργητικού για την τριετία

Επιχειρήσεις	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
Porto Carras	453.630.777	499.297.366	508.409.669	487.112.604
Aldemar	202.091.865,83	210.708.763,84	303.321.736,36	238.707.455,34
Ιονική	204.552.000	205.269.000	207.037.000	205.619.333,33
Λάμψα	181.291.000	186.015.000	178.073.000	181.793.000
Chandris	112.712.788	127.235.067	126.211.673,72	122.053.176,24
Sany Resort	112.210.641,27	108.937.011,20	107.590.687,56	109.579.446,68
Mitsis	88.429.258,34	115.419.702,28	121.123.254,85	108.324.071,82

Rodos Palace	47.261.861	54.504.885,16	55.105.886,31	52.290.877,49
Krestain A.E	38.882.031,52	46.663.474,78	51.738.723,81	45.761.410,04
Thraki Palace	36.594.978,77	36.963.648	41.336.979	38.298.535,26
M.O κλάδου	53.998.755,62	58.334.756	61.784.811,37	

Όπως γίνεται αντιληπτό και από τον πίνακα 2.3 ο κλάδος σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού των εταιρειών του εμφανίζει συνεχή άνοδο με την μέγιστη τιμή του να καταγράφεται το 2010 στα 61.784.811,37 ευρώ. Αντίθετα η ελάχιστη τιμή σημειώνεται το 2008 στα 53.998.755,62 ευρώ. Παρατηρώντας αναλυτικότερα την πορεία του συνόλου του ενεργητικού κάθε επιχείρησης στην τριετία 2008-2010 διακρίνουμε ότι η ξενοδοχειακή εταιρεία με το μεγαλύτερο κατά μέσο όρο ενεργητικού είναι το Porto Carras με 487.112.604 ευρώ ενώ στην τελευταία θέση βρίσκεται το Thraki Palace με 38.298.535,26 ευρώ. Παρατηρώντας τα στοιχεία διακρίνουμε ότι οι περισσότερες εταιρείες έχουν ανοδική πορεία κατά τη διάρκεια της τριετίας με εξαίρεση την Sany Resort η οποία παρουσιάζει σταδιακά μείωση του συνόλου του ενεργητικού στη διάρκεια τριετίας με μέσο όρο στα 109.579.446,68 ευρώ. Επίσης παρατηρούμε στην περίπτωση των εταιρειών Λάμψα και Chandris ότι ενώ υπάρχει αύξηση του συνόλου του ενεργητικού το 2009 σε σχέση με το 2008, αντίθετα το 2010 σημειώνεται μείωση του συνόλου του ενεργητικού σε σχέση με το 2009. Στη 2^η θέση βρίσκεται η Aldemar με μέσο όρο συνόλου ενεργητικού 238.707.455,34 ευρώ, στην 3^η θέση η Ιονική με μέσο όρο 205.619.333,33.

2.4.2: Σύνολο Υποχρεώσεων

Το σύνολο των υποχρεώσεων (μακροπρόθεσμες + βραχυπρόθεσμες) είναι ένα από τα βασικότερα χρηματοοικονομικά στοιχεία διότι μας δείχνει τη βιωσιμότητα κάθε επιχείρησης. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ομοίως με την προηγούμενη παράγραφο οι 10 ξενοδοχειακές επιχειρήσεις με τις περισσότερες υποχρεώσεις στην τριετία 2008-2010 καθώς και ο μέσος όρος του κλάδου στην τριετία.

Πίνακας 2.4: Κατάταξη των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων με τις περισσότερες κατά μέσο όρο υποχρεώσεις στην τριετία

Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις	2008	2009	2010	Μέσος όρος τριετίας
Aldemar	137.403.241,69	148.954.389,56	265.485.893,10	183.947.841,45
Porto Carras	80.275.134,00	120.879.545,00	129.738.036,00	110.297.571,67
Ιονική	96.949.000,00	89.567.000,00	90.142.000,00	92.219.333,33
Λάμψα	95.165.000,00	93.965.000,00	86.243.000,00	91.791.000,00
Chandris	69.973.817,43	80.701.592,99	77.247.979,75	75.974.463,39
Mitsis Hotels	44.314.302,89	71.737.366,72	71.356.398,93	62.469.356,18
Sany Resort	60.451.052,72	50.996.635,22	48.089.259,61	53.178.982,52
Blue Resort	15.906.198,18	27.061.148,93	34.325.850,94	25.764.399,35

Rodos Palace	23.546.853,46	25.693.613,30	25.742.768,86	24.994.411,87
Krestain A.E	16.989.626,97	25.364.258,82	31.166.528,11	24.506.804,63
Μ.Ο κλάδου	24.044.780,86	26.923.051,23	30.602.405,82	

Παρατηρώντας τον πίνακα 2.4 βλέπουμε ότι οι υποχρεώσεις αυξάνονται κάθε χρόνο με αποτέλεσμα το 2010 να καταγράφεται το υψηλότερο ποσό του συνόλου των υποχρεώσεων του κλάδου στα 30.602.405,82 ευρώ. Αναλυτικότερα στην 1^η θέση βρίσκουμε την Aldemar με τις περισσότερες υποχρεώσεις οι οποίες ανέρχονται κατά μέσο όρο στις 183.947.841,65 ευρώ. Η εταιρεία αυτή όχι μόνο έχει τις περισσότερες υποχρεώσεις αλλά εμφανίζει τεράστια άνοδο (σχεδόν διπλασιασμό του ποσού το 2010 σε σχέση με το 2009). Έπεται η εταιρεία Porto Carras με υποχρεώσεις που ανέρχονται στα 110.297.571,67 ευρώ. Στην τελευταία θέση βρίσκεται η Krestain A.E με τις λιγότερες υποχρεώσεις οι οποίες ανέρχονται στα 24.506.804,63 ευρώ. Αναλυτικότερα μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι υπάρχουν εταιρείες οι οποίες παρουσιάζουν μείωση στο σύνολο των υποχρεώσεων το 2010 σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές ή έστω σε σχέση με το 2008 όπως για παράδειγμα η Ιονική, η Λάμψα και η Sany Resort. Συγκεκριμένα η Ιονική το 2008 είχε υποχρεώσεις που ανέρχονταν στα 96.949.000 ευρώ και το 2010 τις μείωσε στα 92.219.333,33 ευρώ. Ομοίως η Λάμψα το 2008 είχε υποχρεώσεις που ανέρχονταν στα 95.165.000 ευρώ ενώ το 2010 βλέπουμε ότι μειώθηκαν στα 86.243.000 ευρώ. Τέλος η Sany Resort μειώνει επίσης τις υποχρεώσεις της το 2010 (48.089.259,61) σε σχέση με το 2008 (60.451.052,72). Υπάρχουν όμως και εταιρείες, όπως η Rodos Palace, η οποία διατήρησε σχεδόν ίδιες ή με ελάχιστες διαφορές τις υποχρεώσεις της κατά την τριετία, συγκεκριμένα το 2009 οι υποχρεώσεις της είναι 25.693.613,30 και το 2010 αυξάνονται στο ελάχιστο στα 25.742.768,86 ευρώ.

2.4.3 : Κύκλος Εργασιών (Πωλήσεις)

Ο κύκλος εργασιών μιας επιχείρησης, δηλαδή τα συνολικά έσοδά της σε κάποιο χρονικό διάστημα, είναι ένα από τα σημαντικότερα χρηματοοικονομικά στοιχεία του

λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης. Ομοίως, παρουσιάζεται και σε αυτή την υποενότητα ο πίνακας με την κατάταξη των δέκα ξενοδοχειακών επιχειρήσεων με τον μεγαλύτερο κύκλο πωλήσεων στην τριετία καθώς και ο μέσος όρος του κλάδου.

Πίνακας 2.5 : Κατάταξη των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων με τον υψηλότερο κύκλο πωλήσεων στην τριετία

Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
Sany Resort	49.431.044,30	49.261.138,55	46.337.805,41	48.343.329,42
Λάμψα	46.898.000	34.575.000	33.676.000	38.383.000,00
Aldemar	26.897.981,58	26.897.981,58	52.628.532,73	35.474.831,96
Mitsis Hotels	31.217.597,17	32.100.043,23	31.557.310,85	31.624.983,75
Ιονική	31.352.000	35.498.000	23.558.000	30.136.000,00
Chandris	26.538.420	22.183.893,28	23.752.943,34	24.158.418,73
Porto Carras	4.441.098	31.031.267	22.881.736	19.451.367,00
Τιτάνια Α.Ε	14.516.488,63	12.052.339,61	10.169.354,09	12.246.060,78
Rodos Palace	11.361.695,77	9.025.710	10.087.730,06	10.158.378,76
Xenos Hotels	6.380.641,94	6.110.970,37	6.675.682,77	6.389.098,36

Μ.Ο κλάδου	9.221.826,47	9.578.051,09	9.628.775,54
-------------------	---------------------	---------------------	---------------------

Μελετώντας τον πίνακα 2.5 παρατηρούμε ότι ο κύκλος εργασιών του κλάδου σημειώνει επίσης ανοδική πορεία στην τριετία, όπως και τα προηγούμενα χρηματοοικονομικά μεγέθη που έχουμε μελετήσει. Το 2010 είναι η χρόνια με τις υψηλότερες πωλήσεις οι οποίες φθάνουν τα 9.628.775,54 ευρώ. Παρατηρώντας πιο αναλυτικά την πορεία του κύκλου εργασιών των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σύμφωνα με τον πίνακα 2.5 , βλέπουμε ότι η Sany Resort σημείωσε τον υψηλότερο μέσο όρο πωλήσεων στην τριετία , φθάνοντας τα 48.343.329,42 ευρώ. Αντίθετα η επιχείρηση Krestain A.E βρίσκεται στην τελευταία θέση έχοντας σημειώσει τις χαμηλότερες πωλήσεις με μέσο όρο στην τριετία τα 24.506.804,63. Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει το γεγονός ότι οι 6 από τις 10 επιχειρήσεις του Πίνακα 2.5 εμφανίζουν αισθητή μείωση στα έσοδά τους το 2010 σε σχέση με το 2008. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της εταιρείας Λάμψα η οποία το 2008 είχε έσοδα που ανέρχονταν στα 46.898.000 ευρώ τα οποία σταδιακά άρχισαν να μειώνονται με αποτέλεσμα το 2010 να καταλήξουν στα 33.676.000. Αντίθετα οι επιχειρήσεις Porto Carras και Aldemar σημειώνουν εντυπωσιακή άνοδο στα έσοδά τους και συγκεκριμένα η Aldemar ξεκινά από 26.897.981,58 ευρώ το 2008 και φθάνει σε 52.628.532,73 ευρώ το 2010. Ομοίως και η εταιρεία Porto Carras σημειώνει ακόμα πιο απότομη άνοδο στα έσοδά της από 4.441.098 το 2008 στα 22.881.736 το 2010. Επίσης οι εταιρείες Mitsis Hotels και Xenos Hotels φαίνεται να σημειώνουν μία μικρή άνοδο στις πωλήσεις στην τριετία.

2.4.4: Καθαρά κέρδη προ φόρων

Τα κέρδη προ φόρων είναι από τα πιο σημαντικά χρηματοοικονομικά στοιχεία του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσης καθώς μας βοηθά να μελετήσουμε την πορεία και τη βιωσιμότητα μιας επιχείρησης. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι 10 ξενοδοχειακές επιχειρήσεις με τα υψηλότερα κέρδη προ φόρων.

Πίνακας 2.6 : Κατάταξη των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων με τα υψηλότερα καθαρά κέρδη προ φόρων στην τριετία

Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις	2008	2009	2010	Μέσος Όρος
Porto Carras	177.740.637	-6.426.513	18.614	57.110.912,67
Sany Resort	5.980.256,33	5.897.105,02	5.001.818,46	5.626.393,27
Λάμψα	10.982.000	3.135.000	19.000	4.712.000,00
Ιονική	1.122.000	1.142.000	1.636.000	1.300.000,00
Divani Hotels	1.185.059,21	1.414.279	868.011,49	1.155.783,30
Τιτάνια Α.Ε	2.410.390,85	1.212.491,20	-685.864,90	979.005,72
Electra Hotels	318.785,45	597.705,64	599.577,67	505.356,25
Airotel	63.652,79	228.469,72	168.099,38	153.407,30
Blue Resort	46.996,60	34.748,21	107.119,38	62.954,73
Capsis Α.Ε	99.395,02	21.178,92	-45.834,10	24.913,28
Μ.Ο Κλάδου	6.023.322,24	-150.925,57	-589.813,52	

Παρατηρώντας τον πίνακα 2.6 διαπιστώνουμε ότι τα καθαρά κέρδη προ φόρων του κλάδου είναι θετικά μόνο το 2008 (6.023.322,24 ευρώ) ενώ τα επόμενα 2 χρόνια τα κέρδη προ φόρων είναι αρνητικά , δηλαδή ο κλάδος παρουσιάζει ζημίες οι οποίες είναι υψηλότερες το 2010 (-589.813,52 ευρώ) σε σχέση με το 2009 (-150.925,57 ευρώ). Αυτό γίνεται εύκολα αντιληπτό καθώς οι περισσότερες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που μελετάμε το 2008 ήταν κερδοφόρες στην πορεία των επόμενων χρόνων εμφάνισαν μεγάλες ζημίες. Αντίθετα αν παρατηρήσουμε πιο αναλυτικά τον πίνακα 2.6 βλέπουμε ότι υπήρξαν ξενοδοχειακές επιχειρήσεις οι οποίες σημείωσαν κέρδη κάθε χρονιά, ενώ παράλληλα υπάρχουν επιχειρήσεις οι οποίες παρόλο που εμφάνισαν ζημίες μια χρονιά, τις αντιστάθμισαν με πολύ υψηλά κέρδη τις υπόλοιπες χρονιές . Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η εταιρεία Porto Carras η οποία το 2008 σημειώνει τεράστια καθαρά κέρδη προ φόρων που φθάνουν τα 177.740.637 ευρώ ενώ το 2009 σημειώνει ζημίες ύψους -6.426.513 ευρώ. Έτσι η Porto Carras βρίσκεται 1^η στην κατάταξη με μέσο όρο στην τριετία τα 57.110.912,67. Ακολουθούν οι εταιρείες Sany Resort και Λάμψα με 5.626.393,27 και 4.712.000,00 ευρώ αντίστοιχα. Στην τελευταία θέση της κατάταξης βρίσκεται η Capsis A.E καθώς σημείωσε τα χαμηλότερα καθαρά κέρδη προ φόρων (24.913,28 ευρώ).

Αναλυτικότερα το 2008 οι εταιρείες Porto Carras, Λάμψα και Sany Resort βρίσκονται και πάλι στις 3 πρώτες θέσεις με την διαφορά ότι η Λάμψα βρίσκεται στη 2^η θέση με καθαρά κέρδη προ φόρων που φθάνουν τα 10.982.000 ευρώ και 3^η η Sany Resort με κέρδη που αγγίζουν τα 5.980.256,33. Αντίθετα την τελευταία θέση κατέχει η Blue Resort καθώς σημείωσε τα χαμηλότερα καθαρά κέρδη προ φόρων (46.996,60 ευρώ). Συνεχίζοντας το 2009 με την Sany Resort να κατακτά την 1^η θέση της κατάταξης με τα μεγαλύτερα καθαρά κέρδη προ φόρων στα 5.897.105,02 ευρώ ενώ ακολουθούν η Λάμψα και η Divani hotels με 3.135.000 και 1.414.279 ευρώ αντίστοιχα .Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το 2009 στην τελευταία θέση βρίσκουμε την εταιρεία Porto Carras με ζημίες προ φόρων που φθάνουν τα -6.426.513 ευρώ παρόλο που στην συνολική κατάταξη κατέχει την 1^η θέση. Τέλος το 2010 η Sany Resort κατέχει και πάλι την 1^η θέση , καθώς σημειώνει σταθερά υψηλά κέρδη χωρίς μεγάλες διακυμάνσεις, με καθαρά κέρδη προ φόρων που αγγίζουν τα 5.001.818,46 ευρώ. Ακολουθούν η Ιονική και Divani Hotels με καθαρά κέρδη προ φόρων ύψους 1.636.000 και 868.011,49 ευρώ

αντίστοιχα. Αντίθετα στην τελευταία θέση το 2010 εντοπίζεται η Τιτάνια Α.Ε με ζημίες προ φόρων ύψους -685.864,90 ευρώ.

2.5) ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΔΕΙΚΤΩΝ

Για να μελετήσουμε καλύτερα και πιο ολοκληρωμένα την επίδοση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων είναι σημαντικός ο συνδυασμός της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μαζί με την ανάλυση χρηματοοικονομικών δεικτών. Έτσι αποφασίστηκε ο υπολογισμός των χρηματοοικονομικών δεικτών που παρουσιάζονται παρακάτω καθώς και ο μέσος όρος του κλάδου του τουρισμού στην τριετία 2008-2010 προκειμένου να επιτευχθεί μια ολοκληρωμένη μελέτη όσον αφορά την πορεία και το χρηματοοικονομικό προφίλ του .

Οι χρηματοοικονομικοί δείκτες χωρίζονται σε 3 κατηγορίες και κάθε κατηγορία περιλαμβάνει διαφορετικούς δείκτες.

1^η) Δείκτες Αποδοτικότητας : Μας βοηθούν να υπολογίσουμε την αποδοτικότητα μιας επιχείρησης σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται 5 δείκτες.

Περιθώριο Κέρδους

- Μικτό Περιθώριο Κέρδους = $(\text{Πωλήσεις} - \text{Κόστος Πωλήσεων}) / \text{Πωλήσεις}$
- Καθαρό Περιθώριο Κέρδους = $\text{Κέρδη μετά από φόρους} / \text{Πωλήσεις}$

Το Μικτό Περιθώριο Κέρδους αντιπροσωπεύει το ποσοστό των συνολικών εισπράξεων των πωλήσεων που η επιχείρηση διατηρεί μετά την αφαίρεση των δαπανών που συνδέονται με την παραγωγή των αγαθών και υπηρεσιών που πωλούνται από την επιχείρηση. Όσο μεγαλύτερο είναι το μικτό κέρδος και κατά συνέπεια και ο δείκτης μικτού περιθωρίου, τόσο πιο εύκολα καλύπτονται τα λειτουργικά και άλλα έξοδα.

Το Καθαρό Περιθώριο Κέρδους προσδιορίζει το κέρδος από τις λειτουργικές δραστηριότητες , δηλαδή το ποσοστό κέρδους που μένει στην επιχείρηση μετά την αφαίρεση από μετά την αφαίρεση από τις καθαρές πωλήσεις του κόστους πωληθέντων και λοιπών εξόδων. Όσο μεγαλύτερος είναι αυτός ο αριθμοδείκτης τόσο πιο επικερδής είναι η επιχείρηση.

Απόδοση Επενδύσεων

- Χρηματοοικονομική Αποδοτικότητα = Καθαρά κέρδη μετά από φόρους / Ίδια Κεφάλαια
- Βιομηχανική Αποδοτικότητα = Καθαρά κέρδη προ φόρων / Σύνολο Ενεργητικού

Η χρηματοοικονομική αποδοτικότητα δείχνει την ικανότητα μιας επιχείρησης να χρησιμοποιήσει τα επενδυτικά κεφάλαια προκειμένου να αποκτήσει αύξηση κερδών. Επιθυμητά ποσοστά του δείκτη κυμαίνονται ανάμεσα στο 15% και 20%.

Η βιομηχανική αποδοτικότητα μετρά τα κέρδη μια επιχείρησης σε σχέση με την περιουσία της προ φόρων και πριν την ικανοποίηση αυτών που συνεισφέρουν στην περιουσία αυτή (πιστωτές και μέτοχοι).

Ανακύκλωση Κεφαλαίου

- Δείκτης Κυκλοφορίας Ενεργητικού = Πωλήσεις / Σύνολο Ενεργητικού

Ο δείκτης αυτός συσχετίζει τις πωλήσεις με τα συνολικά ενεργητικού, προσδιορίζοντας έτσι το βαθμό χρησιμοποίησεως του συνολικού ενεργητικού κατά την παραγωγική διαδικασία.

2^η) *Δείκτες Φερεγγυότητας* : Μας βοηθούν να αντιληφθούμε την ικανότητα μιας επιχείρησης να εξοφλεί τις υποχρεώσεις της όταν πρέπει συμπεριλαμβανομένων των τόκων και των δόσεων των μακροχρόνιων δανείων.

- Δείκτης Συνολικής Ικανότητας Δανεισμού = $(\text{Βραχυχρόνιες} + \text{Μακροχρόνιες Υποχρεώσεις}) / \text{Σύνολο Ενεργητικού}$

Ο δείκτης αυτός, ο οποίος αναφέρεται και σαν βαθμός δανειακής κάλυψης, δείχνει το ποσοστό επενδύσεων που χρηματοδοτήθηκαν με ξένα κεφάλαια. Παράλληλα μετράει το βαθμό ασφάλειας που παρέχεται στους πιστωτές της επιχείρησης σε ενεργητικά περιουσιακά στοιχεία. Τέλος, είναι δείκτης διάρθρωσης παθητικού καθώς δείχνει την αναλογία ξένων και ιδίων κεφαλαίων σαν ποσοστά πάνω στο σύνολο του παθητικού και ιδίων κεφαλαίων.

- Δείκτης Μακροπρόθεσμης Ικανότητας Δανεισμού = $\text{Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις} / (\text{Ιδια Κεφάλαια} + \text{Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις})$

Ο δείκτης αυτός δείχνει την επιβάρυνση της επιχείρησης από μακροπρόθεσμα δάνεια. Οι πιστωτές της επιχείρησης επιθυμούν η επιχείρηση να έχει όσο το δυνατό μικρότερο δείκτη μακροπρόθεσμης ικανότητας δανεισμού, υποδηλώνοντας ότι δεν είναι βεβαρημένη με μακροπρόθεσμα δάνεια και άλλες υποχρεώσεις προς τρίτους και άρα το ρίσκο που παίρνουν όταν την χρηματοδοτούν είναι μικρό.

- Δείκτης Γενικής Ρευστότητας = $\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις} / \text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό}$

Ο αριθμοδείκτης αυτός είναι ίσως ο πιο διαδεδομένος δείκτης για την εκτίμηση της ρευστότητας της επιχείρησης παρότι αποτελεί ένα χονδρικό μέτρο μέτρησης αυτής. Ο αριθμοδείκτης αυτός επιτρέπει στην επιχείρηση και στους χρηματοοικονομικούς αναλυτές να εκτιμούν αν και κατά πόσο οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις καλύπτονται, σε δεδομένη στιγμή, από τα ευκόλως ρευστοποιήσιμα στοιχεία του ενεργητικού.

Γενικά επικρατεί μια εκδοχή ότι όσο υψηλότερη η τιμή του δείκτη γενικής ρευστότητας, τόσο καλύτερα. Αυτό ενώ μπορεί να είναι εν μέρη αληθές κυρίως όσον αφορά τους πιστωτές της επιχείρησης, αφού φανερώνει ότι η επιχείρηση μπορεί να αντεπεξέλθει με σχετική ευκολία στις βραχυχρόνιες υποχρεώσεις της. Από την πλευρά της επιχείρησης όμως, δεν είναι πάντα σωστή η συσσώρευση μετρητών ή αποθεμάτων

χωρίς κάποια λογική, αφού οι πόροι αυτοί θα μπορούσαν να είχαν χρησιμοποιηθεί αλλού και να απέφεραν περαιτέρω κέρδη στην επιχείρηση.

Μια δημοφιλής εμπειρική προσέγγιση θεωρεί την αναλογία 2/1 ικανοποιητική για το δείκτη ρευστότητας. Όμως η προσέγγιση αυτή δεν θα πρέπει να υιοθετείται πάντα αφού ακόμα και ένας δείκτης με αναλογία αρκετά μεγαλύτερος από 2/1 δεν παρέχει από μόνος του εγγυήσεις για τη δυνατότητα ανταπόκρισης στις παρούσες υποχρεώσεις ή τη δυνατότητα μετατροπής κυκλοφοριακών στοιχείων σε μετρητά. Όπως ισχύει για όλους τους αριθμοδείκτες έτσι και αυτός θα πρέπει να συγκρίνεται με το μέσο όρο του κλάδου και να παρατηρείται η πορεία του στη διάρκεια του χρόνου.

- Δείκτης Κυκλοφορίας Υποχρεώσεων = Πωλήσεις / Σύνολο Υποχρεώσεων

Το ποσοστό αυτό είναι ιδιαίτερα υγιές να είναι γύρω στο 65% ενώ όταν αυτό ξεπερνά το 90% τότε ο δανεισμός που απολαμβάνει η επιχείρηση είναι πολύ υψηλός και οι πωλήσεις που πραγματοποίησε η επιχείρηση προέκυψαν κυρίως από χρηματοδότηση. Ιδιαίτερα οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις προς Τράπεζες συνίσταται να μην ξεπερνούν το 45% του τζίρου.

3^η) Δείκτες Επίδοσης Διαχείρισης

- Δείκτης σημασίας γενικών και διοικητικών εξόδων = Γενικά και διοικητικά έξοδα / Πωλήσεις

Ο δείκτης αυτός δείχνει το ποσοστό των πωλήσεων που αναλώθηκε για γενικά και διοικητικά έξοδα. Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερο το ποσοστό των πωλήσεων που αναλώνεται στα γενικά και διοικητικά έξοδα και τόσο μικρότερα θα είναι τα κέρδη.

- Δείκτης σημασίας χρηματοοικονομικών εξόδων = Χρηματοοικονομικά έξοδα / πωλήσεις

Ο δείκτης αυτός δείχνει το ποσοστό των πωλήσεων που αναλώθηκε για χρηματοοικονομικά έξοδα. Όσο μεγαλύτερη η τιμή του δείκτη τόσο μεγαλύτερο το ποσοστό των πωλήσεων που αναλώνεται στα χρηματοοικονομικά έξοδα και τόσο μικρότερα θα είναι τα κέρδη.

- Δείκτης Κάλυψης Χρηματοοικονομικών εξόδων = Μερικά Αποτελέσματα Εκμετάλλευσης / Χρηματοοικονομικά έξοδα

Δείχνει την δυνατότητα της επιχείρησης να δημιουργεί έσοδα τέτοια που να έχει την δυνατότητα να πληρώνει εκτός από όλα τα άλλα έξοδα που χρειάζεται για να λειτουργήσει και τα χρηματοοικονομικά έξοδα. Όσο μεγαλύτερη η τιμή του αριθμοδείκτη τόσο μεγαλύτερο το ποσοστό των πωλήσεων που αναλώνεται στα χρηματοοικονομικά έξοδα και τόσο μικρότερα θα είναι τα κέρδη.

- Μέση Περίοδος Είσπραξης των απαιτήσεων = 360* Απαιτήσεις / Πωλήσεις

Ο αριθμοδείκτης αυτός απεικονίζει σε ημέρες το μέσο όρο προθεσμίας εισπράξεως των απαιτήσεων της οικονομικής μονάδας από τους πελάτες της. Σε γενικές γραμμές, μια επιχείρηση η οποία παρέχει μεγάλη προθεσμία για την είσπραξη των απαιτήσεων της μπορεί να προσελκύσει πελάτες οι οποίοι θα ευνοηθούν από τη μη υποχρέωση άμεσης καταβολής του χρέους τους. Από την άλλη πλευρά όμως, μια αρκετά χαλαρή πολιτική είσπραξης απαιτήσεων μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα ρευστότητας. Διαχρονική αύξηση του δείκτη, φανερώνει είτε αλλαγή πολιτικής της επιχείρησης απέναντι στους πελάτες της είτε αναποτελεσματικότητα του τμήματος πιστώσεων της επιχείρησης.

Για την αξιολόγηση του δείκτη αυτού, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ότι ο μέσος όρος προθεσμίας ποικίλει ανάλογα με τον τομέα δραστηριότητας και τις συνθήκες αγοράς. Μια μέση περίοδος είσπραξης της επιχείρησης κατά πολύ μεγαλύτερη από το μέσο όρο

του κλάδου που δραστηριοποιείται, υποδεικνύει ότι η επιχείρηση θα πρέπει να ακολουθήσει μια πιο σκληρή πολιτική πίστωσης ή να ενδυναμώσει τη μέθοδο συλλογής των χρημάτων της από τους χρεώστες. Από την άλλη μια μέση περίοδος είσπραξης κατά πολύ μικρότερη του κλάδου ίσως έχει ως αποτέλεσμα την μείωση των πελατών που συναλλάσσονται με την επιχείρηση.

2.6 ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΚΛΑΔΟΥ

Στην συγκεκριμένη ενότητα παρουσιάζεται η συνολική πορεία του κλάδου βάση των χρηματοοικονομικών δεικτών που έχουμε ήδη παρουσιάσει καθώς και η πορεία των χρηματοοικονομικών δεικτών αναλυτικά κάθε χρονιά. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται κατά μέσο όρο η πορεία των αριθμοδεικτών για τα έτη 2008-2010.

Πίνακας 2.7 : Μέσοι όροι των χρηματοοικονομικών δεικτών

Αριθμοδείκτες Κλάδου	2008	2009	2010
ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ			
Μικτό περιθώριο κέρδους	20,52%	1,15 %	16,26 %
Καθαρό περιθώριο κέρδους	116,19%	-3,96 %	-10,22 %
Χρηματοοικονομική αποδοτικότητα	-13,46%	-3,21 %	-11,50 %
Βιομηχανική αποδοτικότητα	1,31%	0,55 %	-0,07 %
Ανακύκλωση Ενεργητικού	0,25	0,246	0,252
ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑ			
Δανειακή επιβάρυνση	50,68%	49,33 %	48,73 %
Μακροπρόθεσμη δανειακή επιβάρυνση	34,19%	34,74 %	34,35 %
Γενική ρευστότητα	2,31	1,327	1,636

Ανακύκλωση υποχρεώσεων	0,89	0,782	0,745
ΕΠΙΔΟΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΗΣΗΣ			
Επιβάρυνση από γενικά και διοικητικά έξοδα	32,33%	19,01 %	20,34 %
Επιβάρυνση από χρηματοοικονομικά έξοδα	12,94%	11,65 %	10,19 %
Μέση περίοδος είσπραξης απαιτήσεων	229,29	238,43	263,62

Μελετώντας την πορεία των αριθμοδεικτών για τα έτη 2008-2010 (σύμφωνα με τον πίνακα 2.7) παρατηρούμε την οικονομική ευρωστία του κλάδου κατά τη διάρκεια του 2008 καθώς το καθαρό περιθώριο κέρδους εκτοξεύεται στο 116,19% όπως επίσης το μεικτό περιθώριο κέρδους αποκτά το 2008 την υψηλότερη τιμή της τάξεως του 20,52%. Αντίθετα τις δύο επόμενες χρονιές ο κλάδος σημειώνει καθοδική πορεία καθώς το καθαρό περιθώριο κέρδους ολοένα και μειώνεται λαμβάνοντας ακόμα και αρνητικές τιμές της τάξεως του -3,96% για το 2009 και -10,22% για το 2010, γεγονός που φανερώνει την ύπαρξη ζημιών σε πολλές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Στη συνέχεια όσον αφορά τη χρηματοοικονομική αποδοτικότητα, αυτή εμφανίζει ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά αρνητικής τάξεως και τις 2 χρονιές. Πτωτική τάση εμφανίζει και η βιομηχανική αποδοτικότητα με αποκορύφωμα το 2010 όπου σημειώνει το χαμηλότερο ποσοστό και συγκεκριμένα -0,07%, γεγονός που φανερώνει την μείωση στα κέρδη προ τόκων και φόρων σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού. Η ανακύκλωση ενεργητικού φαίνεται να είναι ο μόνος δείκτης αποδοτικότητας ο οποίος παραμένει σταθερός σε όλη την τριετία. Έπειτα όσον αφορά τους δείκτες της φερεγγυότητας, παρατηρούμε σταθερή πορεία στην τριετία τόσο στη δανειακή επιβάρυνση όσο και στην μακροπρόθεσμη δανειακή επιβάρυνση εμφανίζοντας πολύ μικρές αποκλίσεις μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα οι δύο προηγούμενοι αριθμοδείκτες κυμαίνονται σε υψηλά ποσοστά, γεγονός που φανερώνει την ύπαρξη υψηλών ξένων κεφαλαίων στο σύνολο του παθητικού των εταιρειών καθώς επίσης και την ύπαρξη πολλών υποχρεώσεων σε τρίτους. Η γενική ρευστότητα σημειώνει το υψηλότερο ποσοστό το 2008 λαμβάνοντας

την τιμή 2,31 , ενώ το 2009 μειώνεται αισθητά στο 1,327 και εν τέλει το 2010 προσπαθεί να ανακάμψει σημειώνοντας μόνο ελάχιστη αύξηση αποκτώντας την τιμή 1,636. Το γεγονός ότι η γενική ρευστότητα κυμαίνεται σε μέτρια επίπεδα δε θεωρείται απαραίτητα αρνητικό καθώς εξαρτάται από ποια σκοπιά τη μελετάμε. Συγκεκριμένα από την πλευρά των επιχειρήσεων οι πόροι μπορούν να αξιοποιηθούν σε άλλο τομέα ενώ από την πλευρά των πιστωτών η απώλεια ρευστού δυσκολεύει την επιχείρηση να ανταπεξέλθει στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της. Ένα ακόμη στοιχείο το οποίο υποδεικνύει την ύπαρξη πολλών υποχρεώσεων είναι η ανακύκλωση υποχρεώσεων η οποία εμφανίζει το μεγαλύτερο ποσοστό το 2008 (συγκεκριμένα 89%), το οποίο μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι πωλήσεις που πραγματοποιήθηκαν προέκυψαν από χρηματοδότηση. Έπειτα το 2009 το ποσοστό της ανακύκλωσης μειώνεται ελαφρώς (ανέρχεται στο 78,2%) χωρίς αυτό να σημαίνει ότι βρίσκεται σε υγιές επίπεδο και καταλήγει το 2010 με την χαμηλότερη τιμή της τριετίας (0,745). Τέλος, μελετώντας τους δείκτες επίδοσης διαχείρισης, η κατάσταση παρουσιάζεται λίγο περίπλοκη καθώς η επιβάρυνση από γενικά και διοικητικά έξοδα σημειώνει το υψηλότερο ποσοστό το 2008 (32,33%) και τα επόμενα δύο έτη μειώνεται και κυμαίνεται κοντά στο 20%, αντίθετα η μέση περίοδος είσπραξης απαιτήσεων αποκτά το πιο ικανοποιητικό ποσοστό το 2008 και συγκεκριμένα 229.29 ημέρες και αυξάνεται σταδιακά τα επόμενα έτη με αποκορύφωμα το 2010 που φθάνει τις 263,62 ημέρες, γεγονός που πιθανότατα να επηρέασε αρνητικά την γενική ρευστότητα . Η επιβάρυνση από χρηματοοικονομικά έξοδα είναι ο μόνος δείκτης που κυμαίνεται σε σταθερά επίπεδα στη διάρκεια της τριετίας, σημειώνοντας ελάχιστες αποκλίσεις μεταξύ τους

Συνοπτικά για την τριετία 2008-2010 εξάγονται τα εξής συμπεράσματα για τον κλάδο :

- Το καθαρό περιθώριο κέρδους λαμβάνει πολύ μεγάλη τιμή μόνο το 2008, ενώ τα επόμενα χρόνια ξεκινά μια καθοδική πορεία και έτσι ο κλάδος εμφανίζει ζημίες με το χαμηλότερο ποσοστό να καταγράφεται το 2010 στο -10,22%.
- Η δανειακή επιβάρυνση κυμαίνεται σε υψηλά επίπεδα σχεδόν σταθερά σε όλη τη διάρκεια της τριετίας γεγονός που καταδεικνύει την ύπαρξη ξένων κεφαλαίων αλλά και πολλών υποχρεώσεων (μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων).

- Η γενική ρευστότητα το 2008 βρίσκεται σε μέτριο επίπεδο λαμβάνοντας την τιμή 2,31 ενώ την αμέσως επόμενη χρονιά σημειώνει την χαμηλότερη τιμή της τριετίας (1,327) ενώ το 2010 ο τομέας προσπαθεί να ανακάμψει αυξάνοντας έστω και ελάχιστα τη γενική ρευστότητα κατά 0,309 φορές.
- Η μέση περίοδος είσπραξης απαιτήσεων αυξάνεται σταδιακά και το 2010 αποκτά την μεγαλύτερη τιμή (263,62 ημέρες) , γεγονός που έχει άμεσες επιπτώσεις στην γενική ρευστότητα .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο της πολυκριτήριας μεθοδολογίας PROMETHEE II η οποία εφαρμόζεται στα πλαίσια αυτής της εργασίας με σκοπό την αξιολόγηση και κατάταξη εταιρειών του τουριστικού κλάδου κατά την περίοδο 2008-2010.

3.2 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

Η πολυκριτήρια ανάλυση αποφάσεων (Multicriteria Decision Aid, MCDA ή Multicriteria Decision Making) είναι ένας εξελισσόμενος τομέας της επιχειρησιακής έρευνας, ο οποίος τις τελευταίες τρεις δεκαετίες έχει αναπτυχθεί τόσο σε θεωρητικό όσο και σε πρακτικό επίπεδο. Η αδυναμία αντιμετώπισης πολύπλοκων προβλημάτων μέσω μιας μονοδιάστατης και μονόπλευρης ανάλυσης συντέλεσε στην διάδοση και ανάπτυξη της πολυκριτήριας ανάλυσης. Στόχος της πολυκριτήριας ανάλυσης αποφάσεων δεν είναι η απλή σύνθεση πολλαπλών παραμέτρων και διαστάσεων του προβλήματος αλλά η εξέταση και ανάλυσή τους υπό το πρίσμα των προτιμήσεων που επιλέγει συνειδητά ή μη ο εκάστοτε αποφασίζοντας προκειμένου να επιτευχτεί η λήψη ορθολογικών αποφάσεων. Αυτή είναι και η πιο ουσιαστική διαφορά της πολυκριτήριας ανάλυσης από άλλες μεθοδολογίες. Το χαρακτηριστικό αυτό είναι πολύ σημαντικό καθώς ο αποφασίζοντας και οι προτιμήσεις του ενσωματώνονται στη διαδικασία ανάπτυξης υποδειγμάτων αποκτώντας έτσι καθοριστικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων.

Το μεθοδολογικό πλαίσιο της πολυκριτήρια ανάλυσης αποφάσεων περιλαμβάνει τέσσερα στάδια.

- *Καθορισμός Εναλλακτικών*: Ως εναλλακτική ορίζεται κάθε πιθανή επιλογή η οποία αποτελεί λύση του εξεταζόμενου προβλήματος και η οποία πρέπει να αξιολογηθεί ως προς την καταλληλότητά της. Οι εναλλακτικές επιλογές συμβολίζονται ως :

$$A = \{a_i, i = 1, 2, \dots, n\}$$

- *Καθορισμός της προβληματικής της ανάλυσης*
- *Καθορισμός μιας συνεπής οικογένειας κριτηρίων:* Ως κριτήριο θεωρείται μία μονότονη συνάρτηση g ορισμένη στο σύνολο A των εναλλακτικών με πεδίο τιμών ένα απόλυτα διατεταγμένο σύνολο που εκφράζει τις προτιμήσεις του αποφασίζοντα, έτσι ώστε

αν $g(a) > g(b)$, η επιλογή a εναλλακτικής είναι καλύτερη της b και
 αν $g(a) = g(b)$, υπάρχει αδιαφορία μεταξύ των δύο εναλλακτικών.

Ένα σύνολο κριτηρίων διαμορφώνει μια συνεπή οικογένεια κριτηρίων εάν και μόνο αν πληροί τις ακόλουθες ιδιότητες :

1. *Μονοτονία:* ένα σύνολο κριτηρίων παρουσιάζει μονοτονία, αν και μόνο αν για δύο οποιεσδήποτε εναλλακτικές a και b , τέτοιες ώστε $g_i(a) > g_i(b)$ για κάποιο κριτήριο i και $g_i(a) > g_i(b)$ για κάθε άλλο κριτήριο $j \neq i$, συμπεραίνεται ότι $a > b$.
 2. *Επάρκεια:* ένα σύνολο κριτηρίων παρουσιάζει επάρκεια, αν και μόνο αν για δύο οποιεσδήποτε εναλλακτικές a και b , τέτοιες ώστε $g_i(a) = g_i(b)$ για κάθε κριτήριο i συμπεραίνεται ότι $a \sim b$, δηλαδή υπάρχει αδιαφορία μεταξύ των δύο εναλλακτικών.
 3. *Μη πλεονασμός:* ένα σύνολο κριτηρίων διαθέτει την ιδιότητα του μη πλεονασμού αν και μόνο αν η διαγραφή ενός οποιουδήποτε κριτηρίου έχει ως συνέπεια την παραβίαση των ιδιοτήτων της μονοτονίας ή της επάρκειας.
- *Ανάπτυξη Μοντέλου Ολικής Προτίμησης:* Μπορεί να πραγματοποιηθεί με 2 τρόπους.

1. Ο αποφασίζοντας σε συνεργασία με τον αναλυτή καθορίζει ένα σύνολο παραμέτρων σχετικών με την πολιτική λήψης αποφάσεων που ακολουθεί.

2. Μέσω της ανάλυσης των αποφάσεων που λαμβάνει ο αποφασίζοντας, προκειμένου να αναπτυχθεί το κατάλληλο μοντέλο ολικής προτίμησης που είναι συμβατό με την πολιτική λήψης αποφάσεων του αποφασίζοντα.

3.3 ΠΟΛΥΚΡΙΤΗΡΙΑ ΜΕΘΟΔΟΣ PROMETHEE

Η μέθοδος PROMETHEE (Preference Ranking Organization Method of Enrichment Evaluation) είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στο χώρο της πολυκριτήριας ανάλυσης χρηματοοικονομικών αποφάσεων. Οι μέθοδοι της οικογένειας PROMETHEE άρχισαν να αναπτύσσονται στις αρχές της δεκαετίας του '80 αρχικά από τον Brans (1982) και στη συνέχεια από τους Brans, Vinckie (1985) και Brans, Vinckie, Mareschal (1986).

Οι δύο αυτές μέθοδοι είναι ίδιες όσον αφορά το στάδιο ανάπτυξης της σχέσης υπεροχής και διαφέρουν μόνο στη φάση της εκμετάλλευσης της σχέσης που αναπτύσσεται. Οι μέθοδοι PROMETHEE απαιτούν τον καθορισμό μιας ορισμένης συνάρτησης προτίμησης για κάθε κριτήριο. Η συνάρτηση αυτή χρησιμοποιείται για να υπολογιστεί ο βαθμός προτίμησης που σχετίζεται με την καλύτερη εναλλακτική στην περίπτωση των ανά ζεύγος συγκρίσεων. Οι μέθοδοι PROMETHEE υπολογίζουν θετικές και αρνητικές ροές προτίμησης για κάθε εναλλακτική. Η θετική ροή εκφράζει το κατά πόσο μία εναλλακτική είναι η κυρίαρχη (δύναμη) ως προς τις άλλες, και η αρνητική το κατά πόσο κυριαρχείται από τις υπόλοιπες. Η PROMETHEE I βασισμένη σε αυτές τις ροές πραγματοποιεί μια μερική κατάταξη των εναλλακτικών λύσεων, ενώ η PROMETHEE II πραγματοποιεί μια πλήρη κατάταξη των εναλλακτικών λύσεων.

Η πρώτη φάση της ανάπτυξης της σχέσης υπεροχής βασίζεται στον προσδιορισμό του δείκτη προτίμησης (preference index) $\pi(x_i, x_j)$:

$$\pi(x_i, x_j) = \sum_{k=1}^n w_k p_k(x_{ik}, x_{jk}) \quad (3.1)$$

Ο μερικός δείκτης προτίμησης $p_k(x_{ik}, x_{jk})$ για το κριτήριο k ορίζεται συναρτήσει της διαφοράς $x_{ik} - x_{jk}$ μεταξύ των επιδόσεων των επιχειρήσεων στο κριτήριο k . Ειδικότερα:

$$p_k(x_{ik}, x_{jk}) = \begin{cases} 0 & \text{εάν } x_{ik} < x_{jk} \\ h_k(x_{ik} - x_{jk}) & \text{εάν } x_{ik} \geq x_{jk} \end{cases}$$

Για την μορφή της h_k έχουν προταθεί έξι περιπτώσεις (γενικευμένα κριτήρια, generalized criteria):

1. Σύνηθες κριτήριο (usual criterion): Στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι υπάρχει αδιαφορία μεταξύ επιχειρήσεων i και j στο κριτήριο k εάν και μόνο αν $x_{ik} = x_{jk}$. Διαφορετικά εάν $x_{ik} > x_{jk}$, τότε υπάρχει σαφής προτίμηση της i έναντι της j . Η συνάρτηση h_k στην περίπτωση αυτή ορίζεται σύμφωνα με τον τύπο:

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = \begin{cases} 0, & x_{ik} = x_{jk} \\ 1, & x_{ik} > x_{jk} \end{cases}$$

2. Σχεδόν κριτήριο (quasi criterion): Σύμφωνα με το γενικευμένο αυτό κριτήριο, θεωρείται ότι υπάρχει αδιαφορία μεταξύ δύο επιχειρήσεων i και j στο κριτήριο k , όταν η διαφορά $x_{ik} - x_{jk}$ δεν υπερβαίνει ένα κατώφλι αδιαφορίας q_k , διαφορετικά υπάρχει σαφής προτίμηση. Η συνάρτηση h_k στην περίπτωση αυτή ορίζεται σύμφωνα με τον τύπο:

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = \begin{cases} 0, & x_{ik} - x_{jk} \leq q_k \\ 1, & x_{ik} - x_{jk} > q_k \end{cases}$$

3. Κριτήριο γραμμικής προτίμησης (criterion with linear preference): Στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι εφόσον η διαφορά $x_{ik} - x_{jk}$ δεν υπερβαίνει ένα κατώφλι προτίμησης p_k , τότε ο βαθμός προτίμησης για την επιχείρηση i αυξάνει γραμμικά συναρτήσει της διαφοράς $x_{ik} - x_{jk}$. Όταν η διαφορά υπερβεί το κατώφλι προτίμησης p_k , τότε υπάρχει σαφής προτίμηση. Η συνάρτηση h_k στην περίπτωση αυτή ορίζεται σύμφωνα με τον τύπο:

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = \begin{cases} \frac{x_{ik} - x_{jk}}{p_k} & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} \leq p_k \\ 1 & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} > p_k \end{cases}$$

4. Κριτήριο επιπέδου (level criterion) : Στο γενικευμένο αυτό κριτήριο χρησιμοποιείται τόσο το κατώφλι αδιαφορίας, όσο και το κατώφλι προτίμησης. Εάν $q_k \leq x_{ik} - x_{jk} \leq p_k$ τότε υπάρχει ελαφρά προτίμηση για την εναλλακτική i . Στις υπόλοιπες περιπτώσεις ισχύουν οι παρατηρήσεις που έγιναν στα προηγούμενα γενικευμένα κριτήρια. Δηλαδή:

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = \begin{cases} 0 & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} \leq q_k \\ 0.5 & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} \in (q_k, p_k] \\ 1 & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} > p_k \end{cases}$$

5. Κριτήριο γραμμικής προτίμησης και περιοχής αδιαφορίας (criterion with linear preference and indifference area): Στην περίπτωση αυτή θεωρείται ότι ο βαθμός προτίμησης αυξάνει γραμμικά από το μηδέν στο ένα, όταν η διαφορά $x_{ik} - x_{jk}$ βρίσκεται μεταξύ του ορίου διαφοράς και του ορίου προτίμησης :

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = \begin{cases} 0 & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} \leq q_k \\ \frac{x_{ik} - x_{jk} - q_k}{p_k - q_k} & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} \in (q_k, p_k] \\ 1 & \text{εάν } x_{ik} - x_{jk} > p_k \end{cases}$$

6. Κριτήριο του Gauss (Gaussian criterion): Στην τελευταία αυτή περίπτωση, ο βαθμός προτίμησης περιγράφεται από μία συνεχή συνάρτηση της ακόλουθης μορφής (ως σ συμβολίζεται η παράμετρος που καθορίζει το σημείο αλλαγής στην καμπή της συνάρτησης) :

$$h_k(x_{ik} - x_{jk}) = 1 - \exp\left[-\frac{(x_{ik} - x_{jk})^2}{2\sigma^2}\right]$$

Με το καθορισμό της h_k με βάση τις παραπάνω επιλογές και χρησιμοποιώντας τη σχέση (3.1) είναι δυνατός ο υπολογισμός του δείκτη προτίμησης $\pi(x_i, x_j)$ για κάθε ζεύγος εναλλακτικών. Ο δείκτης προτίμησης παίρνει τιμές στο διάστημα $[0,1]$, έτσι ώστε :

- $\pi(x_i, x_j) \approx 0 \Rightarrow$ «οριακή» υπεροχή της επιχείρησης i έναντι της j ,
- $\pi(x_i, x_j) \approx 1 \Rightarrow$ «ισχυρή» υπεροχή της επιχείρησης i έναντι της j ,

Για την εκμετάλλευση της σχέσης υπεροχής που αναπτύσσεται υπολογίζονται τα ακόλουθα μεγέθη για κάθε επιχείρηση i :

1. Ροή εισόδου (entering flow):

$$\varphi^{-}(x_i) = \frac{1}{m-1} \sum_{j=1}^m \pi(x_j, x_i)$$

2. Ροή εξόδου (leaving flow):

$$\varphi^{+}(x_i) = \frac{1}{m-1} \sum_{j=1}^m \pi(x_i, x_j)$$

3. Καθαρή Ροή (net flow): $\Phi(x_i) = \varphi^{+}(x_i) - \varphi^{-}(x_i)$

όπου m είναι το πλήθος των επιχειρήσεων υπό αξιολόγηση. Η ροή εξόδου $\varphi^{+}(x_i)$ δείχνει την υπεροχή της επιχείρησης i έναντι των υπόλοιπων, ενώ η ροή εισόδου $\varphi^{-}(x_i)$ αναπαριστά την υπεροχή όλων των υπόλοιπων επιχειρήσεων έναντι της i . Η καθαρή ροή αποτελεί ένα συνολικό μέγεθος αξιολόγησης της επιχείρησης i έναντι όλων των άλλων. Αντίστοιχες ροές μπορούν να υπολογιστούν και για κάθε κριτήριο ξεχωριστά (unicriterion flows).

Εναλλακτικά η καθαρή ροή μπορεί να υπολογιστεί μέσω της ακόλουθης προσθετικής συνάρτησης :

$$\Phi(x_i) = \sum_{k=1}^n w_k \varphi_k(x_{ik})$$

Όπου :

$$\varphi_k(x_{ik}) = \frac{1}{m-1} \left[\sum_{j=1}^m p_k(x_{ik}, x_{jk}) - \sum_{j=1}^m p_k(x_{jk}, x_{ik}) \right]$$

είναι η καθαρή ροή της επιχείρησης i στο κριτήριο k .

Στη μέθοδο PROMETHEE II υπάρχει μια κατάταξη των επιχειρήσεων με βάση τις καθαρές τους ροές. Η κατάταξη αυτή είναι πλήρης (δε λαμβάνεται υπόψη η σχέση ασυγκριτικότητας) και προσδιορίζεται ως εξής :

$$\text{Η επιχείρηση } i \text{ προτιμάται της } j \Leftrightarrow \varphi(x_i) > \varphi(x_j)$$

$$\text{Οι επιχειρήσεις } i \text{ και } j \text{ είναι ισοδύναμες} \Leftrightarrow \varphi(x_i) = \varphi(x_j)$$

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

4.1 Γενικά

Στο κεφάλαιο αυτό πραγματοποιείται η εφαρμογή της PROMETHEE II με τη χρήση του κριτηρίου Gauss και την εξαγωγή 10000 σεναρίων προκειμένου να επιτευχθεί η μελέτη της επίδοσης των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων που έχουμε παρουσιάσει ήδη σε προηγούμενο κεφάλαιο καθώς επίσης και η συγκριτική ανάλυση μεταξύ τους.

4.2 Επιλογή κριτηρίων

Η κατάταξη των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων απαιτεί τη συλλογή πληροφοριών. Στη συγκεκριμένη εφαρμογή, ως πηγές άντλησης των πληροφοριών αυτών χρησιμοποιήθηκαν οι δύο κύριες δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, ο Ισολογισμός τέλους χρήσης και ο λογαριασμός αποτελεσμάτων χρήσης. Τα χρηματοοικονομικά δεδομένα που συγκεντρώθηκαν αφορούν τις χρονιές 2008, 2009 και 2010. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η λίστα με τους 12 αριθμοδείκτες κωδικοποιημένους που χρησιμοποιήθηκαν στη μέθοδο και επισημαίνεται ποια κριτήρια είναι προς μεγιστοποίηση και ποια από αυτά προς ελαχιστοποίηση.

Πίνακας 4.1: Κωδικοποίηση κριτηρίων

Κριτήρια αξιολόγησης x_{ij}	Κωδικός
Καθαρό περιθώριο κέρδους (max)	f1
Μεικτό περιθώριο κέρδους (max)	f2
Βιομηχανική αποδοτικότητα (max)	f3
Χρηματοοικονομική αποδοτικότητα (max)	f4
Ανακύκλωση Ενεργητικού (max)	f5
Δανειακή επιβάρυνση (min)	f6
Μακροπρόθεσμη δανειακή επιβάρυνση (min)	f7
Γενική Ρευστότητα (max)	f8
Ανακύκλωση υποχρεώσεων (max)	f9
Επιβάρυνση από γενικά και διοικητικά έξοδα (min)	f10
Επιβάρυνση από χρηματοοικονομικά έξοδα (min)	f11

Η κωδικοποίηση των δεικτών πραγματοποιήθηκε για να μας διευκολύνει στην παρουσίαση του πίνακα με τις συσχετίσεις των κριτηρίων όπως αυτές υπολογίστηκαν από το σύνολο των δεδομένων της περιόδου 2008-2010.

Πίνακας 4.2: Συσχετίσεις κριτηρίων

	f1	f2	f3	f4	f5	f6	f7	f8	f9	f10	f11	f12
f1	1											
f2	0.57	1										
f3	0.63	0.62	1									
f4	0.70	0.33	0.58	1								
f5	0.14	0.08	0.11	0.01	1							
f6	-0.37	-0.08	-0.07	-0.42	0.07	1						
f7	-0.24	0.08	0.17	-0.20	-0.54	0.42	1					
f8	-0.20	0.14	-0.03	-0.11	-0.04	0.33	0.06	1				
f9	0.13	0.04	0.06	0.11	0.56	-0.43	-0.42	-0.15	1			
f10	-0.31	0.07	-0.41	-0.41	0.12	0.11	-0.08	0.26	0.00	1		
f11	-0.21	-0.20	-0.03	-0.22	-0.41	0.26	0.45	0.14	-0.26	0.10	1	
f12	-0.19	-0.09	-0.16	-0.15	-0.29	0.23	0.22	-0.25	-0.24	-0.02	0.15	1

Ικανοποιητική θεωρείται η συσχέτιση η τιμή της οποίας πλησιάζει το 0. Έτσι παρατηρώντας τον πίνακα 4.2 διακρίνουμε μικρή συσχέτιση μεταξύ των κριτηρίων, γεγονός που καθιστά πιο αποδοτική την αξιολόγηση των επιχειρήσεων. Λίγες είναι οι περιπτώσεις που παρατηρούμε υψηλή συσχέτιση.

4.3 Παρουσίαση και Ανάλυση των αποτελεσμάτων αξιολόγησης

Η επεξεργασία των παραπάνω κριτηρίων πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου PROMETHEE II η οποία επιτρέπει τη σύνθεση πολλαπλών κριτηρίων για την εξαγωγή μιας συνολικής κατάταξης των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, αξιολογώντας

ταυτόχρονα 10000 διαφορετικά σενάρια σχετικά με τη βαρύτητα των χρηματοοικονομικών δεικτών. Βάση των αποτελεσμάτων των καθαρών ροών (netflows) που εξάγαμε από την εφαρμογή της μεθόδου , προκύπτει η επίδοση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων για το σύνολο των κριτηρίων σε κάθε χρονιά που εξετάζουμε.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι βαθμολογίες των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε κάθε χρονιά καθώς και ο μέσος όρος τους στην τριετία.

Πίνακας 4.3: Συνολικές επιδόσεις ξενοδοχειακών επιχειρήσεων

Επιχειρήσεις	2008	2009	2010	Μέσος όρος
Adele	0.272	0.226	0.124	0.208
Aegean Star	0.159	0.052	0.154	0.122
Aigialos	-0.036	0.080	0.174	0.073
Airotel	-0.038	-0.021	-0.040	-0.033
Aldemar	-0.067	-0.106	-0.107	-0.093
Blue Resorts	-0.002	-0.087	-0.105	-0.065
Capsis	0.115	0.062	0.039	0.072
Chandris	0.017	-0.050	-0.042	-0.025
Divani	-0.009	-0.055	-0.049	-0.038
Domotel	0.015	-0.060	0.026	-0.007
Electra Palace	0.023	0.025	0.028	0.025
Elounda	-0.004	-0.004	-0.010	-0.006
Kassandra	0.041	0.027	0.058	0.042
Krestain	-0.011	-0.051	-0.021	-0.028
Mandraki	0.032	0.082	0.068	0.061
Marbella	0.072	0.086	0.101	0.087
Marpunta	0.095	0.019	0.007	0.040
Minos Mare	0.115	-0.041	-0.055	0.006
Mitsis Hotels	-0.003	-0.032	-0.055	-0.030
Mykonos Grace	-0.313	-0.063	-0.203	-0.193
Οικονόμου	-0.040	-0.016	-0.038	-0.032
Olympia	0.132	0.088	0.173	0.131
Porto Carras	-0.027	-0.039	-0.044	-0.037
Posseidi	-0.077	-0.143	-0.148	-0.123
Rodos Palace	0.012	-0.047	0.039	0.001
Sany Resort	0.082	0.089	0.089	0.087
Thraki Palace	0.062	-0.067	-0.089	-0.031
Τιτάνια Α.Ε	0.225	0.172	0.158	0.185
Valis	-0.398	-0.287	-0.232	-0.306
Xenos	0.084	0.044	0.043	0.057
Λάμψα	0.091	0.021	0.035	0.049
Ιονική	0.006	0.011	0.007	0.008

Παρατηρώντας τις συνολικές επιδόσεις των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων στον πίνακα 4.3, διακρίνουμε στην 1^η θέση της κατάταξης την εταιρεία Adele Mare η οποία συγκέντρωσε την υψηλότερη βαθμολογία στην τριετία και συγκεκριμένα 0.208, στην 2^η θέση βρίσκεται η Τιτάνια Α.Ε με 0.185 και στην 3^η θέση η Olympia Α.Ε με 0.131, βαθμολογία αρκετά πιο χαμηλή σε σχέση με τις προηγούμενες. Αντίθετα στις τελευταίες 3 θέσεις της κατάταξης οι εταιρείες Poseidi , Mykonos Grace και Valis Resorts με βαθμολογίες -0.123, -0.193 και -0.306 αντίστοιχα. Ικανοποιητικές ήταν και οι επιδόσεις των Aegean Star, Marbella και Sany Resort ενώ οι μισές σχεδόν επιχειρήσεις σημείωσαν καθοδική πορεία και αρνητικές βαθμολογίες στο μέσο όρο τριετίας. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Blue Resort η οποία σημείωσε την μεγαλύτερη πτώση στις επιδόσεις της κατά τη διάρκεια της τριετίας καθώς το 2008 έχει βαθμολογία -0.002 και φθάνει το 2010 να έχει -0.105. Επίσης μεγάλη πτώση σημείωσε και η εταιρεία Posseidi καθώς το 2008 έχει βαθμολογία -0.077 και το 2010 μειώνεται σε -0.148. Το ίδιο συμβαίνει και με εταιρεία Aldemar η οποία ξεκινά το 2008 με -0.067 και το 2010 η βαθμολογία της πέφτει σε -0.107. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ανοδική πορεία στη διάρκεια της τριετίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η επιχείρηση Aigialos η οποία σημείωσε την μεγαλύτερη άνοδο στις επιδόσεις της καθώς το 2008 η βαθμολογία της είναι -0.036 ενώ το 2010 αυξάνεται κατακόρυφα και λαμβάνει την τιμή 0.174.

Η κατάταξη των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων συνοψίζεται στον πίνακα που ακολουθεί λαμβάνοντας υπόψη τους μέσους όρους στην τριετία.

Πίνακας 4.3: Κατάταξη των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων βάση PROMETHEE

Ξενοδοχειακές Επιχειρήσεις	Βαθμολογίες
1 ^η Adele Mare	0.208
2 ^η Τιτάνια	0.185
3 ^η Olympia	0.131
4 ^η Aegean Star	0.122
5 ^η Marbella	0.087
6 ^η Sany Resort	0.087
7 ^η Aigialos	0.073
8 ^η Capsis	0.072
9 ^η Mandraki	0.061

10 ^η Xenos Hotels	0.057
11 ^η Λάμψα	0.049
12 ^η Kassandra	0.042
13 ^η Marpunta	0.040
14 ^η Electra Palace	0.025
15 ^η Ιονική	0.008
16 ^η Minos Mare	0.006
17 ^η Rodos Palace	0.001
18 ^η Elounda	-0.006
19 ^η Domotel	-0.007
20 ^η Chandris	-0.025
21 ^η Krestain	-0.028
22 ^η Mitsis Hotels	-0.030
23 ^η Thraki Palace	-0.031
24 ^η Oikonomou	-0.032
25 ^η Airotel	-0.033
26 ^η Porto Carras	-0.037
27 ^η Divani	-0.038
28 ^η Blue Resort	-0.065
29 ^η Aldemar	-0.093
30 ^η Possidi	-0.123
31 ^η Mykonos Grace	-0.193
32 ^η Valis Resort	-0.306

Στη συνέχεια θα προβούμε σε μια συγκριτική ανάλυση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, βάσει των αποτελεσμάτων που εξάγαμε από τις μερικές καθαρές ροές (uniflows) οι οποίες αποδίδουν την βαθμολογία κάθε επιχείρησης σε κάθε κριτήριο ξεχωριστά.

Έχοντας λοιπόν υπολογίσει τους μέσους όρους των βαθμολογιών των επιχειρήσεων για κάθε δείκτη στην τριετία προκύπτει η κατάταξη η οποία παρουσιάζεται στον επόμενο πίνακα καθώς επίσης και η μέση βαθμολογία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων για το κριτήριο του καθαρού περιθωρίου κέρδους.

Πίνακας 4.7: Μέση βαθμολογία του δείκτη καθαρού περιθωρίου κέρδους των επιχειρήσεων

Επιχειρήσεις	Βαθμολογία
1 ^η Ιονική	0.193
2 ^η Porto Carras	0.184
3 ^η Blue Resort	0.171
4 ^η Aigialos	0.165
5 ^η Domotel	0.140
6 ^η Minos Mare	0.096
7 ^η Capsis	0.088
7 ^η Οικονόμου	0.088
8 ^η Aegean Star	0.075
9 ^η Olympia	0.056
10 ^η Electra Palace	0.053
11 ^η Divani	0.045
12 ^η Posseidi	0.041
13 ^η Cassandra	0.035
14 ^η Aldemar	0.025
15 ^η Airotel	0.022
16 ^η Λάμψα	0.016
17 ^η Mandraki	0.015
18 ^η Τιτάνια	0.006
19 ^η Valis	0.004
20 ^η Adele Mare	0.001
21 ^η Mykonos Grace	-0.004
22 ^η Elounda	-0.018
23 ^η Sany Resort	-0.024
24 ^η Krestain	-0.043
25 ^η Marpunta	-0.043
26 ^η Marbella	-0.058
27 ^η Mitsis Hotels	-0.121
28 ^η Xenos	-0.218
29 ^η Thraki Palace	-0.261
30 ^η Rodos Palace	-0.291
31 ^η Chandris	-0.312

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.7 οι εταιρείες Ιονική, Porto Carras και Blue Resort βρίσκονται στις 3 πρώτες θέσεις της κατάταξης καθώς σημειώνουν τις υψηλότερες μέσες βαθμολογίες του δείκτη καθαρού περιθωρίου κέρδους με τιμές 0.193, 0.184 και 0.171 αντίστοιχα. Αντίθετα στις 3 τελευταίες θέσεις της κατάταξης συναντάμε τις εταιρείες Thraki Palace, Rodos Palace και Chandris καθώς σημείωσαν τα χαμηλότερα σκορ και συγκεκριμένα έλαβαν τις βαθμολογίες -0.261, -0.291 και -0.312 αντίστοιχα. Επίσης παρατηρώντας καλύτερα τον πίνακα 4.7 μπορούμε να διακρίνουμε πολλές επιχειρήσεις οι οποίες σημείωσαν αρνητική βαθμολογία, γεγονός που φανερώνει την

ύπαρξη ζημιών σε αρκετές εταιρείες του κλάδου. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις αποτελούν οι εταιρείες Mykonos Grace, Elounda, Sany Resort, Krestain, Marpunta, Marbella, Mitsis Hotels και Xenos. Εντύπωση προκαλεί η περίπτωση των εταιρειών Οικονόμου και Capsis καθώς σημείωσαν το ίδιο σκορ και έτσι τις συναντάμε και τις δύο στην 7^η θέση της κατάταξης με μέση βαθμολογία του καθαρού περιθωρίου κέρδους 0.088. Αρκετές είναι και οι επιχειρήσεις που σημείωσαν υψηλή βαθμολογία, όπως η Blue Resort, Aigialos, Domotel, Minos Mare και Aegean Star με αποτέλεσμα να καταλαμβάνουν τις πρώτες θέσεις της κατάταξης, γεγονός που υποδεικνύει ότι οι παραπάνω εταιρείες υπήρξαν κερδοφόρες στην τριετία 2008-2010.

Στη συνέχεια ο πίνακας 4.8 παρουσιάζει την κατάταξη και τη μέση βαθμολογία των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων για το κριτήριο της βιομηχανικής αποδοτικότητας.

Πίνακας 4.8: Μέση βαθμολογία της βιομηχανικής αποδοτικότητας

Επιχειρήσεις	Βαθμολογία
1 ^η Domotel	0.218
2 ^η Posseidi	0.210
3 ^η Aegean Star	0.169
4 ^η Capsis	0.165
5 ^η Minos Mare	0.148
6 ^η Οικονόμου	0.121
7 ^η Olympia	0.114
8 ^η Electra Palace	0.110
9 ^η Mandraki	0.066
10 ^η Aigialos	0.053
11 ^η Aldemar	0.049
12 ^η Cassandra	0.048
13 ^η Airotel	0.036
14 ^η Divani	0.029
15 ^η Marpunta	0.023
16 ^η Valis	0.009
17 ^η Τιτάνια Α.Ε	0.002
18 ^η Sany Resort	-0.005
19 ^η Adele Mare	-0.009
20 ^η Marbella	-0.047
21 ^η Blue Resort	-0.057
22 ^η Porto Carras	-0.069
23 ^η Xenos	-0.079
24 ^η Mitsis Hotels	-0.085
25 ^η Λάμψα	-0.088
26 ^η Thraki Palace	-0.112
27 ^η Ιονική	-0.117
28 ^η Chandris	-0.140
29 ^η Krestain	-0.143
30 ^η Mykonos Grace	-0.175

31 ^η Elounda	-0.181
32 ^η Rodos Palace	-0.303

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.8 στις 3 πρώτες θέσεις της κατάταξης συναντάμε τις εταιρείες Domotel, Posseidi και Aegean Star με βαθμολογίες της βιομηχανικής αποδοτικότητας 0.218, 0.210 και 0.169 αντίστοιχα. Πιο αναλυτικά παρατηρείται το γεγονός ότι οι περισσότερες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις παρουσιάζουν πολύ χαμηλό ποσοστό βιομηχανικής αποδοτικότητας στην τριετία. Το γεγονός αυτό φανερώνει την ύπαρξη χαμηλού κέρδους (προ τόκων και φόρων) ή ακόμα και ζημιών σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού των επιχειρήσεων. Πιο συγκεκριμένα οι εταιρείες Mykonos Grace, Elounda και Rodos Palace καταλαμβάνουν τις 3 τελευταίες θέσεις της κατάταξης με βαθμολογία -0.175, -0.181 και -0.303 αντίστοιχα. Υψηλά σκορ βιομηχανικής αποδοτικότητας στην τριετία παρουσιάζουν οι εταιρείες Capsis, Minos Mare, Οικονόμου, Olympia και Electra Palace με βαθμολογίες 0.165, 0.148, 0.114 και 0.110 αντίστοιχα.

Έπειτα συνεχίζουμε με την συγκριτική ανάλυση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων για το κριτήριο της δανειακής επιβάρυνσης. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατάταξη των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων και οι μέσες βαθμολογίες που σημείωσαν οι επιχειρήσεις στην τριετία για το συγκεκριμένο κριτήριο.

Πίνακας 4.8: Μέση βαθμολογία της δανειακής επιβάρυνσης

Επιχειρήσεις	Βαθμολογία
1 ^η Mykonos Grace	0.260
2 ^η Ιονική	0.257
3 ^η Domotel	0.217
4 ^η Porto Carras	0.174
5 ^η Τιτάνια Α.Ε	0.164
6 ^η Blue Resort	0.152
7 ^η Marpunta	0.126
8 ^η Valis	0.116
9 ^η Aigialos	0.098
10 ^η Aldemar	0.075
11 ^η Sany Resort	0.072
12 ^η Airotel	0.059
13 ^η Elounda	0.049
14 ^η Mandraki	0.045
15 ^η Minos Mare	0.040
16 ^η Οικονόμου	0.037
17 ^η Divani	0.035

18 ^η Kassandra	0.028
19 ^η Λάμψα	-0.011
20 ^η Adele Mare	-0.02
21 ^η Capsis	-0.058
22 ^η Olympia	-0.099
23 ^η Chandris	-0.110
24 ^η Posseidi	-0.123
25 ^η Krestain	-0.124
26 ^η Thraki Palace	-0.132
27 ^η Marbella	-0.142
28 ^η Rodos Palace	-0.147
29 ^η Mitsis Hotels	-0.182
30 ^η Xenos	-0.207
31 ^η Aegean Star	-0.296
32 ^η Electra Palace	-0.35

Παρατηρώντας τον πίνακα 4.8 διακρίνουμε ότι υπάρχουν αρκετές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις με χαμηλό σκορ της δανειακής επιβάρυνσης, γεγονός που φανερώνει την απουσία ή την ύπαρξη μικρού ποσοστού ξένων κεφαλαίων στις επενδύσεις τους. Χαρακτηριστικές είναι οι περιπτώσεις των εταιρειών Electra Palace, Aegean Star, Xenos, Mitsis Hotels, Rodos Palace, Marbella, Thraki Palace, Krestain, Posseidi, Chandris, Olympia, Capsis, Adele Mare και Λάμψα. Από την άλλη πλευρά, στις πρώτες θέσεις της κατάταξης με τα υψηλότερα σκορ δανειακής επιβάρυνσης συναντάμε τις Domotel, Ιονική και Mykonos Grace με βαθμολογίες 0.217, 0.257 και 0.260 αντίστοιχα, γεγονός που υποδεικνύει ότι οι επιχειρήσεις είναι βεβαρυμμένες από δάνεια ή υποχρεώσεις σε τρίτους.

Επιπλέον στον πίνακα 4.9 που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατάταξη των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων βάση του κριτηρίου της γενικής ρευστότητας καθώς επίσης και οι μέσες βαθμολογίες του δείκτη στην τριετία.

Πίνακας 4.9: Μέση βαθμολογία της γενικής ρευστότητας

Επιχειρήσεις	Βαθμολογία
1 ^η Chandris	0.479
2 ^η Adele Mare	0.446
3 ^η Aegean Star	0.142
4 ^η Electra Palace	0.113
5 ^η Thraki Palace	0.112
6 ^η Rodos Palace	0.106
7 ^η Ιονική	0.099
8 ^η Mykonos Grace	0.088
9 ^η Mandraki	0.023

10 ^η Blue Resort	0.021
11 ^η Marpunta	0.016
12 ^η Sany Resort	0.009
12 ^η Divani	0.009
13 ^η Aldemar	0.004
14 ^η Marbella	-0.004
15 ^η Aigialos	-0.015
16 ^η Krestain	-0.031
17 ^η Posseidi	-0.060
18 ^η Λάμψα	-0.062
19 ^η Olympia	-0.073
20 ^η Τιτάνια Α.Ε	-0.075
21 ^η Xenos	-0.085
22 ^η Mitsis Hotels	-0.104
23 ^η Oikonomou	-0.114
24 ^η Airotel	-0.124
25 ^η Porto Carras	-0.129
26 ^η Domotel	-0.145
26 ^η Elounda	-0.145
27 ^η Valis	-0.167
28 ^η Capsis	-0.169
29 ^η Cassandra	-0.177
30 ^η Minos Mare	-0.178

Σύμφωνα λοιπόν με τον πίνακα 4.9 διακρίνουμε στις 3 πρώτες θέσεις της κατάταξης τις εταιρείες Chandris, Adele και Aegean Star με βαθμολογίες 0.479, 0.446 και 0.142 αντίστοιχα. Το γεγονός αυτό φανερώνει την δυνατότητα κάλυψης των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων λόγω μεγάλης συσσώρευσης ρευστού. Τη δυνατότητα αυτή φαίνεται να έχουν και επιχειρήσεις όπως οι Electra Palace, Thraki Palace και Rodos Palace διότι βρίσκονται σε υψηλές θέσεις στην κατάταξη του πίνακα 4.9 και σημείωσαν τα εξής σκορ: 0.113, 0.112 και 0.106 αντίστοιχα. Αντίθετα υπάρχουν αρκετές επιχειρήσεις οι οποίες σημείωσαν χαμηλά σκορ για το κριτήριο της γενικής ρευστότητας. Χαρακτηριστικές περιπτώσεις αποτελούν οι επιχειρήσεις Valis, Capsis, Cassandra και Minos Mare οι οποίες βρίσκονται στις 4 τελευταίες θέσεις στην κατάταξη με βαθμολογίες -0.167, -0.169, -0.177 και -0.178 αντίστοιχα. Έτσι γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι οι επιχειρήσεις αυτές δυσκολεύονται να ανταποκριθούν στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις τους λόγω απουσίας ρευστοποιήσιμων στοιχείων. Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν επιχειρήσεις οι οποίες σημείωσαν την ίδια βαθμολογία για το κριτήριο της γενικής ρευστότητας. Πρόκειται για τις Sany Resort και Divani τις οποίες συναντάμε στη 12^η θέση στην κατάταξη με σκορ 0.009 αλλά και για τις Domotel και Elounda οι οποίες βρίσκονται στην 26^η θέση με σκορ -0.146.

Στον πίνακα 4.10 που ακολουθεί παρουσιάζεται η κατάταξη των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων για το κριτήριο της μέσης περιόδου είσπραξης απαιτήσεων καθώς και οι μέσες βαθμολογίες τους στην τριετία.

Πίνακας 4.10: Μέσες βαθμολογίες μέσης περιόδου είσπραξης απαιτήσεων

Επιχειρήσεις	Βαθμολογίες
1 ^η Domotel	0.216
2 ^η Mykonos Grace	0.205
3 ^η Ιονική	0.173
4 ^η Aigialos	0.171
5 ^η Adele Mare	0.167
6 ^η Marbella	0.127
7 ^η Λάμψα	0.109
8 ^η Thraki Palace	0.108
9 ^η Marpunta	0.102
10 ^η Porto Carras	0.099
11 ^η Krestain	0.085
12 ^η Mandraki	0.064
13 ^η Divani	0.042
14 ^η Aldemar	0.019
15 ^η Sany Resort	0.017
16 ^η Τιτάνια Α.Ε	0.012
17 ^η Chandris	0.011
18 ^η Oikonomou	-0.023
19 ^η Elounda	-0.029
20 ^η Posseidi	-0.053
21 ^η Airotel	-0.057
22 ^η Electra Palace	-0.067
23 ^η Mitsis Hotels	-0.076
24 ^η Rodos Palace	-0.109
25 ^η Xenos	-0.111
26 ^η Minos Mare	-0.127
27 ^η Aegean Star	-0.139
28 ^η Capsis	-0.151
29 ^η Valis	-0.155
30 ^η Blue Resort	-0.181
31 ^η Olympia	-0.234
32 ^η Cassandra	-0.358

Σύμφωνα με τον πίνακα 4.10 στις πρώτες θέσεις της κατάταξης βρίσκουμε τις εταιρείες Domotel, Mykonos Grace, Ιονική, Aigialos και Adele Mare καθώς σημείωσαν υψηλές βαθμολογίες για το κριτήριο της μέσης περιόδου είσπραξης απαιτήσεων. Συγκεκριμένα τα σκορ των προαναφερθέντων επιχειρήσεων που καταγράφηκαν είναι τα εξής: 0.216, 0.205, 0.173, 0.171 και 0.167 αντίστοιχα. Οι υψηλές βαθμολογίες υποδεικνύουν ότι οι επιχειρήσεις αυτές παρέχουν ικανοποιητική προθεσμία στους χρεώστες τους για την

είσπραξη των απαιτήσεων. Αντίθετα, επιχειρήσεις όπως οι Blue Resort, Olympia και Kassandra κατέγραψαν χαμηλά σκορ για το κριτήριο αυτό με αποτέλεσμα να τις συναντάμε στις 3 τελευταίες θέσεις με βαθμολογίες -0.181, -0.234 και -0.358 αντίστοιχα. Το γεγονός αυτό φανερώνει την αναποτελεσματικότητα του τμήματος πιστώσεων των επιχειρήσεων με συνέπεια την έλλειψη ρευστότητας είτε την αλλαγή πολιτικής τους με στόχο την προσέλκυση περισσότερων πελατών.

4.4 Αποτελέσματα ανά κατηγορία

Στην ενότητα αυτή θα πραγματοποιηθεί μια σύγκριση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων βάση των αποτελεσμάτων της πολυκριτήριας μεθοδολογίας ανά κατηγορία (αστέρια). Σύμφωνα με την ενότητα 2.3 σε προηγούμενο κεφάλαιο στην οποία παρουσιάστηκαν τα χαρακτηριστικά των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων οι περισσότερες από αυτές ανήκουν στην κατηγορία των 5 και 4 αστέρων και ελάχιστες στην κατηγορία 3 αστέρων. Επιπλέον πολλές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις διαθέτουν περισσότερες από μία ξενοδοχειακές μονάδες οι οποίες ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες. Προκειμένου να επιτευχθεί μια πιο αποτελεσματική σύγκριση των επιχειρήσεων ανά κατηγορία κρίθηκε σκόπιμο τέτοιες περιπτώσεις επιχειρήσεων να υπάγονται σε πάνω από μία κατηγορίες ταυτόχρονα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις Chandris, Domotel, Electra κ.α. Στον πίνακα 4.11 που ακολουθεί παρουσιάζεται ο μέσος όρος της βαθμολογίας των επιχειρήσεων στην τριετία ανά κατηγορία.

Πίνακας 4.11 : Μέση βαθμολογία επιχειρήσεων ανά κατηγορία

5 αστέρων		4 αστέρων		3 αστέρων	
Blue Resorts	-0.065	Chandris	-0.025	Adele Mare	0.208
Capsis	0.072	Domotel	-0.007	Airotel	-0.033
Chandris	-0.025	Electra	0.025	Xenos	0.057
Domotel	-0.007	Mandraki	0.061		
Electra	0.025	Marpunta	0.040		
Elounda Sun	-0.006	Mitsis	-0.030		
Krestain	-0.028	Mykonos Grace	-0.193		

Marbella	0.087	Τιτάνια	0.185
Minos Mare	0.006	Aegean Star	0.122
Mitsis	-0.030	Xenos	0.057
Olympia	0.131	Divani	-0.038
Porto Carras	-0.037		
Posseidi	-0.123		
Rodos Palace	0.001		
Sany Resort	0.087		
Airotel	-0.033		
Aigialos	0.073		
Valis	-0.306		
Thraki Palace	-0.131		
Οικονόμου	-0.032		
Ιονική	0.008		
Λάμψα	0.049		
Divani	-0.038		
Aldemar	-0.093		
Kassandra	0.042		
Aegean Star	0.122		
Μέσος όρος	-0.010	0.018	0.077

Σύμφωνα λοιπόν με τον πίνακα 4.11, στην κατηγορία των 5 αστέρων η ξενοδοχειακή επιχείρηση με την υψηλότερη βαθμολογία είναι η Olympia με σκορ 0.131 και στην 2^η θέση συναντάμε την Aegean Star με σκορ 0.122. Την 3^η θέση κατέχουν οι εταιρείες Marbella και Sany Resort καθώς σημείωσαν το ίδιο σκορ 0.087. Αντίθετα στην τελευταία θέση βρίσκεται η εταιρεία Valis με τη χαμηλότερη βαθμολογία -0.306. Στην προτελευταία θέση βρίσκεται η Thraki Palace με σκορ -0.131 και στην αμέσως προηγούμενη θέση συναντάμε την Posseidi με σκορ -0.123.

Στη συνέχεια όσον αφορά την κατηγορία των 4 αστέρων στην 1^η θέση βρίσκεται η εταιρεία Τιτάνια Α.Ε καθώς συγκέντρωσε την υψηλότερη βαθμολογία 0.185, στην 2^η θέση η Aegean Star με σκορ 0.122 και στην 3^η η επιχείρηση Mandraki με σκορ 0.061. Από την άλλη πλευρά η επιχείρηση Mykonos Grace σημείωσε τη χαμηλότερη

βαθμολογία στην τριετία με αποτέλεσμα να κατατάσσεται στην τελευταία θέση στην κατηγορία 4 αστέρων με σκορ -0.193.

Τέλος στην κατηγορία 3 αστέρων εντάσσονται μόνο 3 ξενοδοχειακές επιχειρήσεις. Έτσι στην 1^η θέση συναντάμε την εταιρεία Adele Mare με σκορ 0.208, στη 2^η θέση βρίσκεται η Xenos με σκορ 0.057 και στην τελευταία θέση η Airotel με σκορ -0.033.

Συνοψίζοντας λοιπόν σύμφωνα με τα δεδομένα του πίνακα 4.11 και έχοντας υπολογίσει τους μέσους όρους συνολικά για κάθε κατηγορία, διακρίνουμε ότι οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις της κατηγορίας 3 αστέρων σημείωσαν τον υψηλότερο μέσο όρο βαθμολογιών (0.077) για την τριετία 2008-2010, έπονται οι εταιρείες της κατηγορίας 4 αστέρων με μέσο όρο συνολικά 0.018 και τελευταίες οι επιχειρήσεις της κατηγορίας των 5 αστέρων καθώς σημείωσαν το χαμηλότερο συνολικά μέσο όρο βαθμολογιών στην τριετία -0.010.

4.5 Αποτελέσματα σε σχέση με τον αριθμό δωματίων

Στη συγκεκριμένη ενότητα θα προβούμε σε μία σύγκριση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων σε σχέση με τον αριθμό δωματίων που παρέχουν. Οι παροχές των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων που έχουμε συμπεριλάβει στην αξιολόγηση ποικίλουν ανάλογα με το μέγεθος και την κατηγορία, έτσι στη συγκεκριμένη περίπτωση που αφορά τον αριθμό δωματίων που διαθέτουν κρίθηκε σκόπιμο να κατηγοριοποιήσουμε τις επιχειρήσεις σε 4 κατηγορίες. Πιο συγκεκριμένα η 1^η κατηγορία αναφέρεται στις ξενοδοχειακές μονάδες που διαθέτουν αριθμό δωματίων λιγότερο από 100, η 2^η κατηγορία αφορά αυτές που διαθέτουν από 100 έως 300 δωμάτια, η 3^η κατηγορία αφορά τις επιχειρήσεις που διαθέτουν από 300 έως 500 και τέλος η 4^η κατηγορία αναφέρεται σε αυτές που διαθέτουν πάνω από 500 δωμάτια. Παρακάτω στον πίνακα 4.12 παρουσιάζεται αναλυτικά η μέση βαθμολογία των επιχειρήσεων στην τριετία σε σχέση με τον αριθμό δωματίων σύμφωνα με τις κατηγορίες που προαναφέρθηκαν.

Πίνακας 4.12 : Μέση βαθμολογία επιχειρήσεων ανάλογα με τον αριθμό δωματίων

< 100		>100 και <300		>300 και <500		>500	
Adele Mare	0.208	Blue Resorts	-0.065	Τιτάνια	0.185	Chandris	-0.025
Aigialos	0.073	Domotel	-0.007	Λάμψα	0.049	Mitsis	-0.030
Kassandra	0.042	Elounda Sun	-0.006	Aldemar	-0.093	Aegean Star	0.122
Mandraki	0.061	Valis	-0.306	Marbella	0.087	Porto Carras	-0.037
Mykonos Grace	-0.193	Thraki Palace	-0.131	Sany Resort	0.087	Divani	-0.038
Olympia	0.131	Krestain	-0.028	Rodos Palace	0.001	Xenos	0.057
		Marpunta	0.040			Capsis	0.072
		Minos Mare	0.006			Electra	0.025
		Οικονόμου	-0.032			Airotel	-0.033
		Posseidi	-0.123			Ιονική	0.008
Μέσος όρος	0.054		-0.065		0.053		0.012

Από τον πίνακα 4.12 γίνεται αντιληπτό ότι οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που ανήκουν στη 1^η κατηγορία σημείωσαν κατά μέσο όρο υψηλότερες βαθμολογίες στην τριετία. Συγκεκριμένα ο μέσος όρος των βαθμολογιών των επιχειρήσεων της 1^{ης} κατηγορίας είναι 0.054, ακολουθούν οι επιχειρήσεις της 3^{ης} κατηγορίας με πολύ μικρή διαφορά σημειώνοντας μέσο όρο βαθμολογιών 0.053, στη συνέχεια οι επιχειρήσεις της 4^{ης} κατηγορίας με μέσο όρο 0.012 και τέλος οι επιχειρήσεις της 2^{ης} κατηγορίας σημειώνοντας αρκετά χαμηλό μέσο όρο -0.065.

Αναλυτικότερα στην 1^η κατηγορία, δηλαδή στις επιχειρήσεις που διαθέτουν λιγότερα από 100 δωμάτια, η Adele Mare σημείωσε την υψηλότερη μέση βαθμολογία με σκορ 0.208, έπειτα στη 2^η θέση βρίσκεται η Olympia με σκορ 0.131 και στην 3^η θέση βρίσκεται η εταιρεία Aigialos με σκορ 0.073. Αντίθετα η εταιρεία Mykonos Grace σημείωσε τη χειρότερη απόδοση στην 1^η κατηγορία με σκορ -0.193. Έπειτα, όσον αφορά τις επιχειρήσεις της 2^{ης} κατηγορίας η Marpunta κατακτά με μεγάλη διαφορά την 1^η θέση με μέση βαθμολογία 0.040. Στη 2^η θέση βρίσκεται η Minos Mare με σκορ

0.006 και στην 3^η θέση η εταιρεία Elounda Sun με σκορ -0.006. Οι υπόλοιπες επιχειρήσεις της 2^{ης} κατηγορίας (όπως φαίνεται στον πίνακα 4.12) σημείωσαν αρκετά χαμηλές αποδόσεις με χειρότερη αυτήν της εταιρείας Valis Resort με σκορ -0.306. Αρκετά χαμηλή μέση βαθμολογία συγκέντρωσε και η εταιρεία Thraki Palace με σκορ -0.131 κατατάσσοντάς την στην προτελευταία θέση της 2^{ης} κατηγορίας. Το ίδιο συμβαίνει και με την επιχείρηση Posseidi το σκορ της οποίας ανέρχεται στο -0.123 κατατάσσοντας μόλις μία θέση πάνω από τη Thraki Palace. Συνεχίζοντας με τις επιχειρήσεις της 3^{ης} κατηγορίας οι οποίες απέφεραν αρκετά υψηλές αποδόσεις, συναντάμε την εταιρεία Τιτάνια Α.Ε στην 1^η θέση καθώς σημείωσε το υψηλότερο σκορ στην κατηγορία της το οποίο ανέρχεται σε 0.185. Τη 2^η θέση διεκδικούν ταυτόχρονα 2 ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, συγκεκριμένα οι Marbella και Sany Resort, καθώς συγκέντρωσαν το ίδιο σκορ 0.087. Αντίθετα, στην τελευταία θέση συναντάμε την Aldemar που σημείωσε τη χειρότερη απόδοση στην κατηγορία της το σκορ της οποίας ανέρχεται σε -0.093. Τέλος, όσον αφορά τις επιχειρήσεις της 4^{ης} κατηγορίας, δηλαδή αυτές που διαθέτουν πάνω από 500 δωμάτια, η Aegean Star κατακτά την 1^η θέση καθώς συγκέντρωσε το υψηλότερο σκορ 0.122. Στη 2^η θέση βρίσκεται η εταιρεία Capsis με σκορ 0.072 και με μικρή διαφορά στην 3^η θέση συναντάμε την επιχείρηση Xenos Hotels με σκορ 0.057. Από την άλλη πλευρά, συναντάμε την εταιρεία Divani η οποία σημείωσε τη χειρότερη απόδοση το σκορ της οποίας ανέρχεται σε -0.038 ενώ με ελάχιστη διαφορά η Porto Carras βρίσκεται στην προτελευταία θέση με σκορ -0.037.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε μια προσπάθεια αξιολόγησης των επιδόσεων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων στην Ελλάδα για τα έτη 2008-2010. Είναι ευρέως γνωστό ότι ο κλάδος του τουρισμού είναι μία από τις ισχυρότερες βιομηχανίες παγκοσμίως και για πολλές χώρες αποτελεί την κύρια πηγή εισοδήματος επηρεάζοντας έτσι και άλλους τομείς της οικονομίας, παίζοντας καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη των χωρών. Για το λόγο αυτό αρχικά πραγματοποιήθηκε μια βιβλιογραφική έρευνα που αφορά τη ιστορική εξέλιξη του τουρισμού η οποία στη συνέχεια εμπλουτίστηκε με στατιστικά στοιχεία τα οποία αφενός παρουσιάζουν την πορεία του τουρισμού σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο, αφετέρου υποδεικνύουν τη σπουδαιότητά του και τη συμβολή του στην ελληνική οικονομία. Στη συνέχεια αποφασίστηκε η επιλογή των 32 ξενοδοχειακών επιχειρήσεων από το Σύνδεσμο Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων οι οποίες επρόκειτο να αξιολογηθούν για την τριετία 2008-2010 προκειμένου να προβούμε σε συγκριτική ανάλυση μεταξύ τους. Κατά την παρουσίαση των επιχειρήσεων πραγματοποιήθηκε παράλληλα και η ανάλυση σημαντικών χρηματοοικονομικών στοιχείων από τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις (π.χ. πωλήσεις, καθαρά κέρδη, σύνολο υποχρεώσεων κλπ.). Τέλος, μέσω της πολυκριτήριας μεθοδολογίας PROMETHEE έγινε η ταξινόμηση των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων βάση των χρηματοοικονομικών τους επιδόσεων. Τα κυριότερα συμπεράσματα από την εφαρμογή της μεθοδολογίας συνοψίζονται παρακάτω :

- Από τις 32 επιχειρήσεις που συμπεριλάβαμε στην πολυκριτήρια μέθοδο αξιολόγησης, οι 19 σημείωσαν καθοδική πορεία βάση των συνολικών βαθμολογιών που έλαβαν στην τριετία 2008-2010. Αντίθετα μόνο 13 επιχειρήσεις κατάφεραν να παρουσιάσουν άνοδο στις επιδόσεις τους στη δύσκολη αυτή τριετία όπου η οικονομική κρίση άρχισε να κάνει εμφανή τα πρώτα της σημάδια, κάτι το οποίο μπορούμε να διαπιστώσουμε και στην ενότητα 2.4.3 από τον κύκλο εργασιών των επιχειρήσεων.

- Στην 1^η θέση της συνολικής κατάταξης βρίσκεται η Adele Mare με μέσο όρο συνολικής βαθμολογίας στην τριετία 0.208, ενώ με μικρή διαφορά η Τιτάνια Α.Ε κατακτά τη 2^η θέση με σκορ 0.185. Αντίθετα, η χειρότερη επίδοση στην τριετία καταγράφηκε από την εταιρεία Valis με σκορ -0.306 το οποίο αποκλίνει σημαντικά σε σχέση με τις βαθμολογίες των υπόλοιπων επιχειρήσεων.
- Το 2009 φαίνεται να είναι η χρονιά στην οποία καταγράφονται οι χειρότερες επιδόσεις σε σχέση με τις άλλες δύο χρονιές, ενώ το 2008 χαρακτηρίζεται από έντονες διακυμάνσεις αφού έχει καταγραφεί η υψηλότερη αλλά και η χειρότερη βαθμολογία σε σύγκριση με τα άλλα δύο έτη. Το 2010 πραγματοποιείται μια μικρή ανάκαμψη καθώς οι επιχειρήσεις σημειώνουν βαθμολογίες με μέσο όρο 0.090 από -0.085 που καταγράφηκε το 2009.
- Σε μια συγκριτική ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία φαίνεται πως οι ξενοδοχειακές επιχειρήσεις της κατηγορίας 3 αστέρων σημείωσαν τον υψηλότερο μέσο όρο βαθμολογιών στην τριετία 0.077, έπονται οι επιχειρήσεις της κατηγορίας 4 αστέρων με συνολικό μέσο όρο 0.018 και τέλος οι επιχειρήσεις της κατηγορίας 5 αστέρων με μέσο όρο -0.010. Στο αποτέλεσμα αυτό ίσως να έπαιξε σημαντικό ρόλο ότι το μεγαλύτερο δείγμα των επιχειρήσεων που έχουμε συμπεριλάβει στην παρούσα έρευνα κατατάσσεται στην κατηγορία 5 αστέρων ενώ στις υπόλοιπες 2 κατηγορίες το δείγμα είναι μικρό.
- Τα αποτελέσματα που καταγράφηκαν σε σχέση με τον αριθμό δωματίων υποδεικνύουν ότι ο υψηλότερος μέσος όρος βαθμολογιών στην τριετία σημειώθηκε από τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις που παρέχουν πλήθος δωματίων μικρότερο από 100, ενώ με ελάχιστη διαφορά στο συνολικό μέσο όρο έπονται οι επιχειρήσεις που διαθέτουν αριθμό δωματίων ο οποίος κυμαίνεται μεταξύ 300 και 500. Τη χειρότερη απόδοση κατέγραψαν οι επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν πλήθος δωματίων το οποίο κυμαίνεται μεταξύ 100 και 300.

Η παρούσα εργασία έχει διάφορες δυνατότητες επέκτασης καθώς η έρευνα θα μπορούσε να εμπλουτιστεί με περισσότερες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και κυρίως μικρομεσαίες καθώς η παρούσα εργασία περιλαμβάνει πληθώρα μεγάλων ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, προκειμένου να δημιουργηθεί μια ολοκληρωμένη εικόνα του κλάδου. Επιπλέον η αξιολόγηση θα μπορούσε να εφαρμοστεί σε

ξενοδοχειακές επιχειρήσεις άλλων χωρών προκειμένου να επιτευχθεί μια σύγκριση της Ελλάδας και των ανταγωνιστών της.

Ομολογουμένως ο τουρισμός αποτελεί ίσως τον μοναδικό τρόπο ανάπτυξης σε πολλές αναπτυξιακές χώρες και η συμβολή των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων θεωρείται καθοριστική για την εξέλιξη του κλάδου. Παρά το γεγονός ότι υπάρχουν υπεραισιόδοξες εκτιμήσεις για την πορεία του ελληνικού τουρισμού, ποικίλες είναι οι προκλήσεις και τα προβλήματα που προκύπτουν στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Οι βαριές φορολογικές επιβαρύνσεις, ο έντονος ανταγωνισμός, η έλλειψη υποδομών του κράτους, ο αφανισμός της μεσαίας τάξης στην Ευρώπη είναι μερικά από αυτά. Εξαιρετικό ενδιαφέρον θα παρουσίαζε η έρευνα που θα μελετούσε την ανάδειξη νέου μοντέλου ξενοδοχείων το οποίο θα ανταποκρίνεται στις σύγχρονες απαιτήσεις και τάσεις του κλάδου με αποτέλεσμα την αποκατάσταση της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων και την αντιμετώπιση των επικείμενων κινδύνων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ζοπουνίδης Κ. (2003). Βασικές αρχές και σύγχρονα θέματα χρηματοοικονομικού μάνατζμεντ. *Εκδόσεις Κλειδάριθμος*.
- Δούμπος Μ. (2009). Πολυκριτήρια συστήματα αποφάσεων, Πανεπιστημιακές Παραδόσεις, Πολυτεχνείο Κρήτης, Σχολή Μηχανικών Παραγωγής και Διοίκησης.
- Γκανιά Β. (2007). Επιλογή τουριστικών προορισμών από τους καταναλωτές. *Μεταπτυχιακή Διατριβή*, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο-Τμήμα Οικιακής Οικονομίας και Οικολογίας.
- Δαγκαλίδης Α.(2008). *Κλαδική Μελέτη Τράπεζας Πειραιώς*, Κλάδος Ξενοδοχείων και Τουρισμού.
- Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (2013). Η απασχόληση στον τουριστικό τομέα
- Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (2011). Εξελίξεις στα βασικά μεγέθη της ελληνικής ξενοδοχειακής αγοράς.
- Alpha Bank (2006). *Οικονομικό δελτίο*
- UNWTO General Assembly (2011). Tourism towards 2030-Global Overview, Korea
- World Tourism Barometer (2014). 2013 International Tourism Results and Prospects for 2014. *UNWTO News Conference* HQ, Madrid-Spain.
- World Travel and Tourism Council (2011). Travel & Tourism
- J.P Brans (1982). L' Ingenerie de la Décision, l' Elaboration d' Instruments d' Aide à la Décision, Colloque d' Aide à la Décision. *University Laval, Quebec*
- J.P Brans and Ph. Vincke (1985). A preference ranking organization method *Management Science* 31 (6), 647-656.
- J.P Brans, Ph. Vincke and B. Mareschal (1986). How to select and how to rank projects: The PROMETHEE method. *European Journal of Operational Research* 24, 228-238

ΠΗΓΕΣ ΑΠΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

<http://sete.gr/GR/TOYRISMOS/Pangosmia%20Touristiki%20Kinisi/>

<http://sete.gr/GR/TOYRISMOS/Vasika%20Megethi%20tou%20Ellinikoy%20Tourismoy/Vasika%20Megethi%202012/>

<http://sete.gr/GR/TOYRISMOS/Ellinikos%20tourismos,%20sticheia%20&%20arithmoi>

http://sete.gr/GR/TOYRISMOS/Statistika/Katigories%20Statistikon/index.php?filter_date=2013&catID=48&langID=12&search=1

http://sete.gr/GR/TOYRISMOS/Statistika/Katigories%20Statistikon/index.php?form_catID=105

http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-themes?p_param=A2001

<http://www.investingreece.gov.gr/default.asp?pid=36§orID=37&la=2>

[http://www.weforum.org/reports?filter\[issue\]=48792](http://www.weforum.org/reports?filter[issue]=48792)

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/tourism/stat_illu/annual_data/arrivals

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/tourism/stat_illu/annual_data/accommodation

http://www.specisoft.gr/home/news/docs/arthritis_terminology_apodotikotitas.pdf

<http://www.findbiz.gr/el/balance-sheets>